

Приморске новине

БУДВА, 27. МАЈА
ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXV • БРОЈ 414

ТУРИСТИЧКА ПРЕДСЕЗОНА НА
БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ

ЗАСАД- ИСПОД ОЧЕКИВАЊА

ГП „Словенска плажа“
Станица М. Гагарић

Туристичка предсезона на Будванској ривијери ни издалека не даје жељене резултате. Овогодишњи мај не личи на прошлогодишњи, па туристички посленици с наше обале, признајући да је предсезона изневјерила, углас кажу: уколико јун не донесе неке промјене - мрка капа.

Хотели у Будви, Бечићима, Светом Стефану и Петровцу отворени су ове предсезоне по неком већ устаљеном реду који важи за посне туристичке године, какве су оне од распада бивше Југославије. Међу првима своје капије је отворила „Авала“ најбољи и најпознатији будвански хотел. У вријеме туристичке берзе овај објекат је био пун страних гостију: Израелаца и Руса. Тада је речено да ће странци пунити хотел све до краја овогодишње сезоне. Но, средином маја дошло је до осеке: данима је у „Авали“ боравило свега педесетак гостију, а онда се у трећем кварталу мјесеца који остаје за нама „слика“ нешто поправила. Савјетовање о отпадним водама и чврстом отпаду, које је организовало Удружење за технологије воде и санитарство из Београда окупило је око двије стотине учесника.

Број Израелаца је пао на петнаестак, али ће у јуну ситуација бити другачија, каже Светлана Лазовић, шеф продаје „Авале“. - Биће више гостију из Израела, Русије а очекујемо и домаће туристе.

Ни у највећем хотелском комплексу, не само на нашој ривијери него и цијелом јужном Јадрану, мај не личи на исти мјесец лани. Умјесто скоро двије хиљаде гостију, колико их је било у петом мјесецу 1996. током маја је у овом насељу боравило свега неколико стотина углавном ученика.

- Има најаву да ће крајем маја и првих дана јуна бити нешто више ученика и студената, али извјесно је да није као у исто вријеме протекле предсезоне, истиче Бисерка Пејановић, шеф рецепције Тн „Словенска плажа“. - Јун би требало да донесе знатно више гостију. То су реална очекивања на основу најаве, али све док гости не стигну ништа прецизније не можемо рећи.

Своје капије у другој половини маја отворило је и наше најексклузивније љетовалиште. Сезона овогодишња у граду-хотелу Свети Стефан почела је - свадбом. Упркви Александра Невског на самом острву, судбоносно „да“ су изговорили Мартина Хаузер из Трста и Андрија Јовићевић из Подгорице. Пошто су свадбари којих је било педесетак уз пјесму и пуцњаву напустили „свеца“ младенци су остали да проведу медени мјесец у чувеној вили 118 у којој су одмарали познати глумци, писци, престолонаследници и принчеви, шеици и остали богати свијет. Нешто више гостију и овдје очекују крајем мјесеца, а од јуна ће организовано долазити Израелци, Руси, Италијани и богатији Југословени.

Хотел „Ривијера“ у Петровцу доста рано је отворио своје капије, за љето су spremни и други објекти у овом мјесецу, али ни овдје предсезона не даје жељене резултате.

Можда најбољи резултат остварује хотелски комплекс „Белви“ у Бечићима који је закупила ГП „Имобила“ и гдје су главни гости малишани из београдских и других школа Србије. У другој половини маја било их је око 700 у просјеку.

Туристички посленици „ривијере бисерних плажа“ су сагласни да цијене, које су углавном као и ланске, нису узрок слабије посјете. Мање је туриста из једног, чини се јединог разлога: опште беспарице. Ни школе, ни ђачки родитељи, ни предузећа и установе који организују традиционална савјетовања немају пара. А индивидуални гости, они који су уплатили љетовање преко агенција и на сличне начине, масовније ће стизати тек од друге половине јула. Највише пак у јулу и августу.

С.Ш.Г.

КУЛТУРНА БАШТИНА

Црцез „Делфина“ са античкој
подној мозаика виле „Вила Ур-
бана“ у Будви (I-II вијек)

ОСТАЦИ ПОДНОГ МОЗАИКА ИЗ РИМСКЕ ВИЛЕ „VILLA URBANA“

Будвански мозаик из римског периода и поред прецизно урађеног пројекта презентације, трајно незаштићен, већ десет година стрпљиво ишчекује дан када ће се с радошћу приступити остварењу овог Законом, историјом, и низом међународних конвенција о заштити споменика културе, обавезујућег подухвата. Ако смо сагласни у жељи да овај вриједни споменик културе уопште остане заштићен и адекватно представљан, онда смо сигурни да је тај дан напokon дошао.

..... Страна 8.

У ОВОМ БРОЈУ:

МОМИР БУЛАТОВИЋ НА САВЈЕТОВАЊУ ДЈП У БЕЧИЋИМА

● ЗАКОН ЗА СВЕ

МИЛО ЂУКАНОВИЋ НА СКУПШТИНИ АИСЕС-А
У ПЕРАЗИЋА ДОЛУ

● ИЗАЗОВ НОВОГ ВРЕМЕНА

МЕЂУНАРОДНА ТУРИСТИЧКА БЕРЗА И САЈАМ

● НАЈАВЕ ЗА ДОБРУ СЕЗОНУ

МЈЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ: МАРКОВИЋИ

● И ЗАЛЕЂЕ СЕ БУДИ

УПРАВНИ ОДБОР ЈП „ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР“

ПРИОРИТЕТ - БОЉИ УСЛОВИ РАДА ЗА РАДИО-БУДВУ И „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“

Нови Управни одбор Јавног предузећа „Информативни центар“ конституисан је на сједници одржаној 23. маја. За предсједника је поново изабран Љубо Лијешић, а чланови су још Иво Арменко, Владимир Дагчевић, Драган Д. Лијешић (чланови УО изреда јавних и културних радни-

ка и одборника Скупштине општине), Бранка Поповић, Бојан Миласевић и Васо М. Станишић (представници предузећа).

Директор ЈП „Информативни центар“ Душан Божовић је упознао чланове управног одбора са стањем у предузећу, условима и резултатима рада, посебно

наглашавајући неријешено питање простора за рад Радио-Будве и „Приморских новина“ који су због тога „подтанари“ - радио у „Зета-филму“, а новине у ГП „Новоградња“. Чланови управног одбора су оцијенили да „Информативни центар“ постже задовољавајуће резултате, али да и

пored незадовољавајућих услова рада сви у предузећу треба да се труде да раде што боље и квалитетније, а обавеза оснивача је да што прије ријеша питање адекватног простора како би ова два гласила још квалитетније вршила своју функцију.

МЕЂУНАРОДНА ТУРИСТИЧКА БЕРЗА И САЈАМ

НАЈАВЕ ЗА ДОБРУ СЕЗОНУ

Шеста међународна туристичка берза, а сајам одржан од 22. до 25. априла, почела је годишњом скупштином Југословенског удружења туристичких агенција и сједницом Одбора за саобраћај Привредне коморе Југославије посвећеној усклађивању аутобусних редова возње. Вече уочи отварања МЕТУБЕС-а протекло је у знаку програма „Добро дошли у Будву“ чији је домаћин био председник Општине Жарко Миковић, а у оквиру кога је глумац Светозар Цветковић говорио о овогодишњем фестивалу Град-театар, Милан Ступар о Фестивалу медитеранске пјесме „Будва '97“, а Велибор Золак урниру у фудбалу на плажи који ће се одржати почетком августа.

На овогодишњој туристичкој берзи присуствовали су представници већег броја хотелско-туристичких предузећа, туристичких агенција и пословних људи из наше земље, Републике Српске, Републике Српске крајине, Македоније и сусједних земаља, а скуп је отворио министар туризма у Влади ЦРГ Иво Арменко, који је истакао да присуство оволиког броја туристичких посленика показује да туристичка понуда Црне Горе поново побуђује интересовање као што је то било прије шест-седам година, али да ће требати времена и пуно рада да у туризму остваримо резултате какве смо имали раније.

До сада закључени аранжмани и показани интерес туристичке клијентеле увјеравају да у овој сезони можемо очекивати добру посјету на нашој прелијепој јадранској обали, а то значи пуње не само хотеле, већ и кампове, одмаралишта и домаћи смјештај. Мјерама економске политике Црне Горе за 1997. годину планирано је повећање туристичког промета за 10%, а у толиком проценту очекујемо и учешће иностраног туристичког промета - рекао је министар Арменко и нагласио да домаћи гост није занемарен, да је њему за ову сезону прилагођена цјеновна политика, али и да су уложени напори да наш туризам поново постане

конкурентан на међународном тржишту и да Црна Гора поврати имид рецетивне туристичке дестинације. На крају свог обраћања туристичким посленицима он је истакао да се од ове манифестације очекују не само комерцијални ефекти за предстојећу сезону, већ и успостављање трајне сарадње између пословних партнера.

У име града домаћина добродошлицу је пожелио председник Општине Жарко Миковић и пожелиопуно успјешних пословних аранжмана.

Након отварања берзе одржана је конференција за штампу на којој је представљена туристичка понуда Црне Горе у организацији Министарства туризма и Туристичке организације Црне Горе. На питања новинара одговарали су Иво Арменко, Силвана Ђурашевић, директор ТО Црне Горе, Рајко Миковић, директор Јавног предузећа за управљање морским добром Црне Горе и Бранко Перовић, министар трговине у Влади Црне Горе.

У оквиру МЕТУБЕС-а одржан је Југословенски туристички форум с темом „Саобраћај у функцији туризма“, представљен издавачки програм Туристичке штампе, а последњег дана трајања берзе Југословенски покрет за препород угоститељства и туризма - САЦЕН је организовао округли сто с темом „Кадрови југословенског угоститељства и туризма за XXI вијек“.

Додјелене су награде САЦЕН-а у акцији „Бирамо најбоље у туристичкој сезони 1996.“ а међу награђенима су и Будва, као туристичко мјесто 1996., хотел „Краљичина плажа“, шампион приморског туризма, Вељко Кнежевић, менаџер приморског туризма, Светозар Маровић, председник ОО „Мимоза 96“ и председник Скупштине РЦГ, Силвана Ђурашевић, директор ТОЦГ, Душан Лијешевевић, председник ЈУТА-е, хотели „Могрен“ и „Палас“, Средња угоститељско-туристичка школа Будва, и Саво Грегковић, за новинарски подвиг године.

В. М. С. - Д. Р.

КОНСТИТУИСАНА СКУПШТИНА
ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

НОВИ ОРГАНИ И ЗАДАЦИ

- За председника скупштине изабран Бранко Прибиловић, а за потпредседника Славица Милачић
- Нови управни одбор: Иво Арменко (председник), Војо Радуновић (потпредседник), Светозар Маровић, Душко Лалићевић и Милутин Лалић.

Конститутивна скупштина Хотелско-туристичког предузећа „Будванска ривијера“, одржана 24. маја, усвојила је привремену статут, пословник о раду, изабрала председника и замјеника председника скупштине, усвојила извјештај о реализацији друге фазе трансформације с предлогом одлуке о верификацији споразума о преносу акција Владе РЦГ, републичким фондима и радницима, бившим радницима и грађанима, изабрала управни одбор и именвала надзорни одбор акционарског друштва. Скупштини акционара присуствовали су и Светозар Маровић, председник Скупштине Републике Црне Горе, Иво Арменко, министар туризма у Влади РЦГ, Драган Булатовић, директор Завода за запошљавање, Михаило Бајевић, директор Републичког фонда за пензијско-инвалидско осигурање, Милутин Лалић, директор Агенције за реструктурирање и страна улагања, Чедо Милинић, председник синдиката радника у туризму и угоститељству Савеза самосталних синдиката Црне Горе, и Жарко Миковић, председник Општине Будва.

Обраћајући се акционарима генерални директор ХТП „Будванска ривијера“ Ђорђе Прибиловић је говорио о привредном амбијенту у коме послују туристичко-угоститељска предузећа, стимулативним мјерама које се очекују од државе, поло-

жају и резултатима пословања ХТП „Будванска ривијера“ у протеклом периоду, и очекивањима од нове пословне године.

„Будванска ривијера“ се одржала за вријеме санкција иако је изгубила западноевропско тржиште са кога је остваривала 94 одсто ноћења. У том периоду преоријентисали смо се на домаћег госта, а на њега и даље рачунамо мада очекујемо и пораст иностраног туристичког промета. Прошле године смо остварили 41.000 страних ноћења (7 одсто од укупног броја), а ове године очекујемо са тржишта Русије, Украјине, Чешке и Израела преко 100.000 ноћења и приход од 7-8 милиона ма-

штине ХТП „Будванска ривијера“ изабран је Бранко Прибиловић, представник радника и грађана, а за потпредседника Славица Милачић, представник Владе РЦГ.

У Управни одбор ХТП „Будванска ривијера“ АД изабрани су Светозар Маровић, представник радника и грађана, Иво Арменко, представник Владе РЦГ, Душко Лалићевић, представник Фонда за развој РЦГ, и Војо Радуновић, представник Фонда ПИО, Завода за запошљавање и Монтегробанке. На првој сједници управног одбора за председника је изабран Иво Арменко а за пот-

АКЦИЈЕ И АКЦИОНАРИ

Након уписа акција акционарска главница ХТП „Будванска ривијера“ износи 1.533.039.100 динара (464.557.303 DEM), а једна акција 515 динара (157 DEM). Радницима, бившим радницима и грађанима припада 22,27%, држави 38,69%, Монтегробанци 1,36%, Фонду за развој 22,60%, Фонду ПИО 11,30% и Фонду за запошљавање 3,77%. Споразум о преносу акција на фондове потписали су у Будви 7. маја проф. др Бојо Михаиловић, директор Фонда за развој, Михаило Бајевић, директор Фонда ПИО, Драган Булатовић, директор Завода за запошљавање, Црне Горе, и Ђорђе Прибиловић, генерални директор ХТП „Будванска ривијера“.

рака - рекао је између осталог Ђорђе Прибиловић и захвалио на раду и залагању досадашњим члановима скупштине и управног одбора предузећа.

За председника Скуп-

председника Војо Радуновић. Скупштина је именвала надзорни одбор од три члана: Перо Рајеновић, председник, Живко Влаховић и Мијо Радуловић.

В.М.С.

НА КУФИНУ ОТКРИВЕНА СПОМЕН-ПЛОЧА КРСТУ, ЉУБУ И СТЕВУ РАДОВИЋУ И МАРКУ ЂЕДОВИЋУ КОЈЕ СУ ИТАЛИЈАНИ СВИРЕПО УБИЛИ 9. СЕПТЕМБРА 1941.

ЖРТВЕ СЕ НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ

На Куфину је 1. маја откривена спомен-плоча четворици погинулих бораца: Крсту Накову Радовићу, Љубу Бошковићу Радовићу, Марку Накову Ђедовићу и Стеву Ладрићу Радовићу, које су Италијани на звјерски начин убили 9. септембра 1941. године. Спомен-плочу је открио првоборац Владо Милић. Уз масовно присуство преживјелих бораца, грађана, омладине и родбице погинулих, откривању спомен-плоче присуствовали су и председник општине Жарко Миковић и потпредседник Драган Ду-

Светозар је било мјесно удружење СУБНОР-а и Светог Стефана у сарадњи са Општинским одбором СУБНОР-а.

Председник мјесног удружења СУБНОР-а Светозар Стефана и Петровца Милетић је рекао да је овај организација била једна од најбољих породицама у овом крају, што нијесмо до данас могли да заборавимо. Ово трагично мјесто где су 1941. године, у септембру мјесецу,

фашистичке звијери на најсвијетлији начин усмртили три младића и оца двоје нејаке дјеце. Борци овог краја и народ добро се сјећају тих тешких дана и многих погинулих прије и после ове велике трагедије. Они никад нијесу били заборављени и не смију бити заборављени.

Говорећи на скупу Урош Ј. Зеновић је рекао да овдје, на овом вјековном међашу, од давнина названом Куфин, 9. септембра 1941. године, ко зна по који пут, липте крв папштровских слободара. Тог кобног септембарског дана, у глупо доба ноћи, помахнитали фашисти италијанске окупаторске армије, чине злочин какав до тада није запамћен.

Четири момка, четири храбра Режевића, након вишедневног и даноноћног стравичног физичког мучења, нашла су смрт на куфинској врлети. Ту су их у ланцима везали, карабини дотукли и на звјерски начин усмртили. Да би затрли траг злочина, дјелове масакрираних тијела разбацују по каменару, док род-

бини усмрћених саопштавају како су их послали у интернацију! Какав цинизам свирепих човјекомучитеља! Какав идиотски и злочински чин Мусолинијевих фашиста над онима који не трпе туђина на прадједовском огњишту, јер желе слободу! У грчу ишћекивања истине четири породице у Дробићима, окружене својим пријатељима и свима сељанима, плаше се стравичног гласа о судбини својих рођених! Та породична агонија траје равно мјесец и по дана, да би се напосок провијела вијест како су чобани, чувајући стоку на Куфину, наишли на дјелове нечијих људских тијела, тамо гдје нога човјека тешко може заћи! Суочене са погромом, у очајању коју стварност намеће, породице у црно завијене, чији се јецјаји до неба чују, сахрањују своје најмилије у заједничкој гробници, без присуства шире јавности и без иједне ријечи посмртног слова, јер тако захтијева сурова власт окупатора.

Он је рекао да су се Реже-

вићи и сви родољуби Папштровићи, Спичани, Црмичани, Побори, Брајићи, Маини и Будвани, и многи други из редова црногорских устаника, загражавали над злочиним окупатора, који је на монструозан начин мученички усмртио ова четири млада живота, само зато што су, попут својих славних предака, бранили од туђина своју родну груд, чест, име и слободу. Неутјешне породице остају досљедне идеалима за које су дали животе њихови незаборавни чланови на страцишту Куфин септембарске ноћи 1941. године.

Меморијалну плочу коју данас откривамо у знак одавања дужне поште и као трајно обиљежје мјеста гдје је четворици наших суграђана на стравичан начин туђин одузео животе прије равно 56 година, били смо у обавези да знатно раније откријемо. Ми старији овдашњи грађани сматрамо то својим пропустом, али не и намјерним одуговлачењем. А откривање ове спомен плоче добија своју посебну

Спомен плоче на Куфину

ЗАВЈЕТ

Безумно скрнављење спомен-плоче посвећене славној вишедневној бици устаника против италијанских моторизованих јединица првих дана устанка 1941. године на овом превоју, грађани су јавно осудили, да би је данас замијенили новом, уз завјет да ћемо увијек бити досљедни идеалима слободе за коју су дате огромне жртве. При томе, чврсто смо увјерени да је заједништво Црне Горе и Србије у Савезној Републици Југославији у интересу оба народа и одлучно се супростављамо сепаратизму од било које и са било које стране, рекао је Урош Зеновић.

вриједност, јер недвосмислено свједочи да се људски животи дати за слободу свога народа, не могу и не смију никада заборавити, закључио је Урош Зеновић.

На спомен-плочу цвијеће су положили делегације Мјесног и Општинског одбора СУБНОР-а.

Д. Цвијовић

МАЈСКА ТАЛАСАЊА НАШЕ ОБАЛЕ

ЈАХТЕ И ЛАЖНИ БИЗНИСМЕНИ

Крај априла и прве седмице маја протекли су у Будви у знаку узбудљивих морских прича. Не рибарских, јер право рибарење и рибарско приговарање је изгледа давна прошлост, већ прича о брзим и скупим јахтама, њиховим папирнатим и стварним газдама, спектакуларним бјекствима и покушајима бјекства из градске луке.

Прво је из будванског пристаништа побјегла лијепа јахта страног имена и поријекла („Еди Келн“) са страном посадом. Годину дана била је усидрена у луци али на њој је било живо: њена посада, коју су чинили странци, освјежавала се скупим пићима на палуби, али гостила и по будванским кафанама. За то вријеме промијенила је чак пет власника (тако кажу папири) а Привредни суд из Подгорице изрекао је привремену мјеру испљивавања јер се пред њим води спор управо око тога чије је ово скупло пловило власништво. Но, и поред забране она је напустила луку али не и наше територијалне воде: обрела се у Мелинама, где треба да буде ремонтована. Под контролом је наших власти, и до окончања судског спора неће моћи да исплови.

Још увијек непознати власник јахте остао је дужан предузећу „Морско добро“, за вез у градској луци, око 20.000 динара.

Да ли подстакнути причама о бјекству ове јахте, или из потребе да што прије напусте ово подручје, тројица Румуна, који су радили као физички радници у Бару и Будви, ускочили су уочи првомајских празника у туристички брод БД-108 власништво Радивоја Мрваљевића, упалили моторе и дигли конопце. Иако је била дубока ноћ неколицина мјештана, којима су се убрзо придружили и полицајци, спријечили су бјекство. Брод је враћен у луку, а Румунци завршили у затвору. Ова два догађаја, подстакла су постављање бројних питања. Да ли је градска лука и њена marina обезбјеђена и колико - једно је од најчешћих које се чуло. Власници бродова, чамаца и других пловила истичу да праве заштите нема, што и подстиче лопове на ускакање у бродове којима би да бјеже. Но, нико од њих не може да каже адресу на којој би се упутиле критике. У испостави Лучке капетаније о бјекству јахте не могу ништа да кажу јер им је „одошло“ наређено, да за новине нема приче док се спор на суду не оконча. Ни у

ЈП „Морско добро“ нису вољни за разговор на ову тему. Што се тиче чувања пловила од лопова, надлежности се прецизно не знају па су сви помало криви и нико није крив.

Скупе јахте, које стижу на нашу обалу и с ње бјеже (и прије два љета је с наше обале

бродове и морске резиденције Јосипа Броза, четврти се „погађали“ око цијене девизног свеца... Последњи који је „зидео“ хотеле и „увозио“ аутомобиле без пара био је „бизнисмен“ са јахте која је побјегла из будванске луке, Волфрам Шулиц.

Од поменутих нико ништа ни-

ве, а само је понеки стигао на суд.

Менаџери ће и даље стизати на наше плаже. Вјерујемо више они углађени, лијепих манира, са „правим“ пројектима и без пара, него они који збиљамисле нешто да раде и граде. Хоће ли их на нашој обали и даље че-

забијежено спектакуларно бјекство јахте „Маламбо“) рађају, међутим, и друге коментаре. Њима обично стижу код нас весели „бизнисмени“ иза којих остају дугови и новинске приче које изазивају смиех. У превеликој жељи да што прије види „људе из свијета“ улагаче капитала, партнере за велике послове, наши људи су постали и својеврсни далтоници. Тешко, наиме, успијевају да оцијене ко је озбиљан партнер, а ко је варалица празних џепова. Од гледне Језде, који је уз велику помпну прије пет љета закупио Свети Стефан, да би убрзо одјездио и с наше обале и из наше земље остављајући дугове који се мјере стотинама милиона марака, измијенило се прилично њих који су „градили“ наше приморје. Звали су се Монте Волпи, Тулио Абате, Џозеф Мадол, двојица су имала страна имена и наша презимена Кен Станојевић и Џек Самарџија, а један је посве био наше горе лист, Ратко Кнежевић. Стизали су са раскошним јахтама и - празним обећањима. Неки су „градили“ скупа туристичка насеља, други „продавали“ туристичке бродове и обећавали телефонију „као у Енглеској“, трећи „закупљивали“

је изградио. Нису ни имали одакле јер су, умјесто пара имали само лијепе приче. „Чekali“ су на укидање санкција „доношење закона о приватизацији“ и друге важне „одлуке“ гостећи се притом обилато у нашим хотелима и кафанама. Хвалили су „јединствену обалу“, „сјајну кухињу“ и „гостопримне домаћине“. Већина их је одмагвила остављајући дуго-

кати наивни домаћини или ће бити више опреза, показале дани који долазе. У вријеме када Интернет даје податке о свему и свакоме, када се „тежина“ сваког бизнисмена може лако и брзо проверити, смијешно је насиједати лажним самозванцима. Но, као да Црна Гора, некако, без њих не може.

С. Ш. Г.

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА „ОТПАДНЕ ВОДЕ И ЧВРСТИ ОТПАД“

Од 21. до 23. маја у Будви је одржана Међународна конференција „отпадне воде и чврсти отпад“, чији је организатор било удружење за технологију воде и санитарно инжењерство из Београда. Учествовало је око 160 инжењера свих профила, као и хидрогеомичари, биолози, фармацеути, лекари...

Поздрављајући скуп, министар за екологију у Влади Републике Србије Јордан Алексић је, између осталог, рекао да се проблеми заштите транзитних водних ресурса Саве, Дунава и Тисе, сматрају најбитнијом активношћу. Тако раде и у земљама Европске заједнице. За санацију средњих токова Дунава требало би обезбједити капитал из

МОРЕ БОЉЕ ЗАШТИТИТИ

иностранства. Он је рекао да је једино добра политика у овој области политика „загађивача плаћа“.

Говорећи о проблематици одвођења отпадних вода на територији Републике Црне Горе, Зденка Ивановић каже, поред осталог, да се отпадне воде приморских општина улијевају у море, а највећи број подморских испуста не функционише...

Једна од тема овог скупа била је и заштита плажа у општини Будва. Д. Ц.

САВЈЕТОВАЊЕ О КАТАСТРУ

У Бечићима је 9. и 10. маја одржано савјетовање о катастрофи непокретности у Црној Гори које је организовала Дирекција за непокретности. Савјетовању је присуствовао потпредседник Владе Републике Црне Горе Миодраг Вуковић, а скуп је у име Општине Будва поздравио секретар СО Вукашин Марковић.

Директор Републичке дирекције за непокретности Рајко Јанковић је указао на неопходност да све општине у Црној Гори уведу дневно ажурни дигитални катастар непокретности с циљем да се сви подаци повежу у конзистентан информациони систем. Говорећи о даљим задацима ове дирекције, Јанковић је нагласио да су подаци добијени на овај начин темељи и основ развоја сваке државе. Све наше активности, рекао је Јанковић, полазе од идеје - катастарска парцела као јединствени идентификатор који обухвата све податке физичког, правног, економског и социјалног карактера, што је услов за управљање, употребу и развој просторних ресурса Републике.

Д. Р.

ИЗБОРНА СКУПШТИНА СУБНОР-а

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ

На изборној скупштини Савеза удружења бораца народноослободилачког рата наше општине за председника је изабран Владимир Станишић. Функцију секретара и даље ће обављати Чедомир Јелушић, а за чланове предсједништва изабрани су: Ђуро Медиговић, досадашњи председник, Јово Мијач, Ева Митровић, Благо Ивановић, Рако Радоњић и Владо Фрањета. Делегат за Републичку скупштину СУБНОР-а је

Владимир Станишић, а за члана Републичког одбора СУБНОР-а предложен је Ђуро Медиговић.

Нови председник СУБНОР-а наше општине Владимир Станишић каже да борацка организација није страначки обојена, она се бави обиљежавањем датума из НОБ-а, организовањем посјета споменицима палих бораца и гробљима... Највише активности је било на адаптацији и уређивању Спомен

дома на Чојковој главици (бивша основна школа), посебно на уређењу спомен-собе у којој су постављене фотографије палих бораца с подручја Маина. Одатле су устаници Маина 13. јула масовно пошлели у ослободилачку борбу и ту се сваке године одржава свечаност поводом тринаестојулског устанка. Савез бораца Светог Стефана и Петровца је такође испољио доста активности на адаптацији зграде бивше

основне школе у Режевићима која је уређена и опремљена за отварање завичајног музеја.

Председник СУБНОР-а каже да сада, поред редовних активности, треба довршити адаптацију зграде на Чојковој главици где се планира отварање завичајног музеја. У том циљу већ је формиран одбор за припрему чији је председник првоборац Пеко Лијешевић.

Д. Ц.

ДР МИРОСЛАВ ЛУКЕТИЋ: ДРУШТВА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ТУРИЗМА У БУДВИ 1922-1941. (5)

На основу члана 3 и 5 Уредбе о унапређењу туризма, замјеник Бана Владета М. Јевтић прописао је 19. јуна 1936. године Правилник о устројству и раду мјесних општинских туристичких одбора на подручју Зетске бановине. За подручја општина за које важи Закон о општинама од 31. марта 1933. године предвиђало се да се општински туристички одбори формирају у следећим мјестима: Цавтату, Лопуду, Оребићу, Трпњу, Прчању, Будви, Никшићу и Колашину. У осталим мјестима одбори би се формирали када се створе потребни предуслови и њихово оснивање одобраваће Краљ, банска управа.

Свакако да је пораст туристичког промета и значај туризма за развој Бановине у цијелини и туристичких мјеста посебно, утицао да се за област туризма донесу нови законски прописи, повећа улога државних органа и створе повољнији услови за ефикаснији и савременији начин пословања у туристичкој привреди. Оцењено је да туристичка друштва у мјестима, као друштвене организације, не могу више ефикасно пратити и развијати туризам у општинама. Зато се по државној линији приступило формирању одбора са широким овлашћенима, предсједно и до-

бро формулисаним задацима.

Чланом 3 Правилника предвиђени су следећи задаци туристичког одбора: 1) да израђује за будућу буџетску годину годишњи програм рада, као и предлоге за финансирање тога рада;

2) да израђује предлог о висини боровишне таксе;

3) да оснива посебан фонд за унапређење туристичких интереса свога подручја према одредбама овог Правилника;

4) да предлаже општини извођење радова јавног карактера, који су потребни за унапређење туризма мјеста и околине;

5) да надлежној власти ставља предлоге у погледу израђивања регулационог плана и грађевинског правилника за уређење мјеста и крајева, уређивање цеста, подизање водовода, канализације, освјетљења, уређења обале, паркова, шеталишта, путева, држање чистоће итд;

6) да сарађује са надлежним властима код надзора над постојећим објектима у угоститељским радњама;

7) да ставља предлоге надлежној управној власти за пописивање максималних цијеновника према члану 150 Закона о радњама, те да у сарадњи са надлежним властима контролише да се ови цијеновници не прекорачују и да се доставља надлежној власти пријаве про-

тив лица која су се огријешила о постојеће прописе, да предложе властима начин регулисања рада предузећа за повремени и редован превоз особа, као и фијакера, таксија, носача и барака и осталих лица која путницима дају личне услуге на јавним мјестима;

8) да на захтјев надлежних државних и самоуправних власти као и надлежних туристичких савеза и по својој иницијативи даје тражене податке, предлоге, мишљења и извјештаје по питањима туризма;

9) да се стара око подизања, одржавања и надзирања туристичких домова, подизања и уређење односних мјесних купалишта и сл.;

10) да се стара око оснивања модерних и добро уређених угоститељских радња нарочито хотела, ресторана, свратишта, гостионица, кафана и осталих по туризам важних предузећа; да пазе да се зграде оваквих предузећа изграђују у архитектонском и естетском складу са околином; да су просторије оваквих предузећа модерно

уређене и да су ваљано, стручно и уредно вођена и држана у реду према постојећим прописима;

11) да чува туристички важне грађевине и историјске споменике те да води списак старина, објеката и предмета умјетничке и историјске вриједности;

12) да се стара око уједињавања и прехране гостију у угоститељским радњама као и у приватним становама у којима се издају собе и даје храна, када се обавља такав рад према прописима Закона о радњама

или у оквиру кућног рада, да даје информације за путовање, становање и боравак путника (посјетилаца);

13) да врши туристичку пропаганду путем штампе и преко свих туристичких организација у земљи и иностранству, да издаје туристичке публикације информације;

14) да води статистику посјетилаца и да о томе даје податке надлежним властима и интересираним установама, да води катастар угоститељских радња и приватних станова у којима се издају собе за становање који јачан препис сваке године имају доставити са новим подацима Кр. банској управи, Одљењу за трговину, обрт (занатство) и индустрију и надлежном туристичком савезу;

15) да се стара око припремања забава, музичких и концертних приредаба, излета итд;

16) да се брине за стручно образовање ималаца угоститељских радња и помоћног особља у тим радњама;

17) да својим радом унапређује и подиже туристичке интересе дотичног мјеста и да врши друге задатке који ће му по постојећим законима, уредбама, наредбама и правилницима ставити у дужност.

Na osnovi čl. 3 i 5 Uredbe o unapređenju turizma propisujem:

Pravilnik

o ustrojstvu i radu mjesnih opštinskih turističkih odbora na području Zetske banovine

Opšte odredbe

Чл. 1

Prema postojećim prilikama i potrebama, na području opština, za koje važi Zakon o opštinama od 31. marta 1933. god. osnove se, mjesni opštinski turistički odbori sa zadatkom i djelokrugom propisanim ovim Pravilnikom, i to u sljedećim mjestima: Cavtatu, Lopudu, Orebiću, Trpnju, Prčanju, Budvi, Nikšiću i Kolashinu.

Takvi odbori, kada za to nastupa potreba i kada se stvore potrebni preduslovi, mogu se naknadno osnovati i u ostalim mjestima koja su, na osnovu čl. 2 Uredbe o unapređenju turizma, proglašena kao turistička mjesta ili koja će se naknadno kao takva proglasiti.

(nastavak u sledećem broju)

ИЗМЕЋУ ДВА БРОЈА

ПРВИ МЕЋУНАРОДНИ УГОВОР
„МОНТЕНЕГРОМАРКЕТА“

„Монтенегромаркет“ из Будве је 25. априла закључио Уговор о пословној сарадњи са угледном адвокатско-економском фирмом из рима, Италија „Studio di consulenza internazionale“, што је први међународни уговор ове фирме. Он предвиђа вођење послова на премији и финализацији комерцијалних уговора између италијанских и црногорских предузећа у корист заједничког техничког, економског и друштвеног развоја. Успостављаће и развијаће тржишне принципе привређивања, а нарочито црногорске производње роба,

опреме и услуга за извоз. Директор „Монтенегромаркета“ Сенад Редепагић каже да су, приликом склапања овог уговора, имали у виду Закон о страним улагањима и Закон о компанијама које послују под посебним условима, интерес италијанских предузећа која намјеравају да раде у Црној Гори, као и обостране професионалне могућности за спровођење датих циљева.

У том смислу спроводиће се комбиноване заједничке активности под којим се подразумева: промотивна селекција потенцијалних партнера, превасходно мал-

их и средњих компанија, асистенција и координација у преговорима, закључивање дефинитивних уговора и надзор над спровођењем тих уговора, рекао је Редепагић. Уговорени послови обухватају вођење и израду документације за заједничка улагања како би се добила финансијска подршка од Италије.

Биће обухваћене различите привредне гране, као што су агро-индустрија, бродарство, туризам, трговина, прерада дрвета и коже, производња одјеће, и увођење савремене технологије и опреме.

УКРАЈИНЦИ У БУДВИ

Министар туризма у Влади Републике Црне Горе Иво Арменко, директор Републичке туристичке организације Силвана Бурашевић, директор ХТП „Будвански ривијера“ Ђорђе Прибиловић и представници Туристичког предузећа „Путник“ из Београда, разговарали су 5. маја у хотелу „Авала“, са представницима туристичке привреде Украјине, једног броја туристичких агенција, тамошњег синдиката и шест новинских и радио-телевизијских кућа, о актуелном тренутку у туризму Црне Горе.

Гости из Украјине, њих око 100 који су тих дана на Црногорском приморју боравили као претходница организованих група туриста из Украјине, нијесу током разгово-

ра сакривали задовољство свим што су видјели на Црногорском приморју, и показали су велико интересовање за услове и детаље о боравку код нас. Они су указали и на одређене недостатке које су примјетили тих дана како у хотелима, тако и у трговинама, банкама, на градским улицама и плажама.

Уколико се отклоне одређене административне баријере, овом приликом је саопштено, да ће посредством београдског „Путника“, почев од 30. маја ове године, сваке седмице до краја септембра, на Црногорско приморје, а највише на Будванску ривијеру, долазити по 100 туриста из Украјине, директном авио линијом Кијев - Тиват.

РУСИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ
ЗА УЛАГАЊЕ КАПИТАЛА

Министар туризма у Влади Републике Црне Горе Иво Арменко, разговарао је осмог маја у Гранд хотелу „Авала“, са министром туризма Руске федерације Сергејем Павловичем Шпиљком, о дугорочној сарадњи два министарства, почев од заједничких промоција и пропаганде црногорске туристичке понуде на руском тржишту, до организовања конкретних туристичких аранжмана и других активности од обостраног интереса.

Руски министар туризма је рекао, да је веома задовољан са свим што је видио на Црногорском приморју, поготово неким хотелима на подручју Милочера и Светог Стефана, који по његовој оцјени одмах могу примити руске госте. Он је нагласио да је потребна реконструкција појединих инфраструктурних објеката и већа пропаганда на руском тржишту, како би се квалитетније анимирали туристи са тог великог подручја. Јер, како је истакнуто, интерес за боравак на Црногорском приморју постоји, као и интерес за улагањем руског капитала у поједине објекте. Руска страна би била спремна, ре-

као је министар туризма Русије Сергеј Павлович Шпиљко, да изгради велики спортски центар за припреме руских сортиста, док би поједини бизнисмени били спремни да улажу капитал и у изградњу појединих хотела.

О интересовању руских туриста говори и податак, који је том приликом саопштио власник туристичке агенције „Р-ТУРС“ са сједиштем у Москви, Ратко Чита-

ковић, да ће посредством ове агенције, овога љета на Црногорском приморју боравити пет хиљада туриста, који ће остварити око 80 хиљада ноћења, док ће их идуће године бити знатно више. Министар туризма у Влади Републике Црне Горе Иво Арменко, након сусрета са руским министром туризма, разговарао је са 16 новинара из руских новинских и радио кућа и одговарао на њихова бројна питања.

ПУЉА-БУДВА

Италијанска економска мисија CAMERE DO COMMERCIO ITALO-ORINETALE 15. маја је у оквиру тродневне посјете Црној Гори, као гости Привредне коморе Црне Горе, боравила у Будви. Италијанска делегација од 12 чланова Трговачке коморе која повезује стотинак трговаца и произвођача из региона Пуља, разговарала је у хотелу „Могрен“ са представницима приврене будванске ривијере о успостављању даље сарадње.

У име Општине Будва, госте из Италије, поздравио је Вукашин Марковић секретар СО и директор трговинског предузећа „Монтенегропроект“, истичући задовољство због посјете италијанских привредника и предлажући разне видове сарадње.

Представник Трговачке коморе региона Пуља у Италији Ђан Франко Луци је рекао да долазе у Црну Гору, како би успоставили добре привредне контакте, а разлог више су досадашњи, не само привредни и политички, већ и пријатељски односи између два народа.

Поред Будве, делегација из Италије, посјетила је Подгорицу, Цетиње и Котор.

ПРАВНИЦИ У БЕЧИЋИМА

У хотелу „Панорама“ у Бечићима од 16. до 18. маја одржан је научни скуп „Југословенска теорија, филозофија и социологија права у прошлости и данас“, које је организовало Предсједништво Југословенског удружења за теорију, филозофи-

ју и социологију права.

На овом научном скупу, задатом темом, бавило се 20 так еминентних југословенских стручњака, а циљ је био, унапређење и разматрање питања из ових области.

У име Владе Републике Црне Горе, учеснике скупа је

поздравио Миодраг Вуковић, потпредсједник Владе, истичући да је стварање права и изградња правног система Републике Црне Горе - сложен процес, али и напуштања превазиђеног. Тим процесом, рекао је Вуковић, покушавамо обезбиједити демократски израз политичког плурализма, услова и гараната демократског политичког поретка и изнаћи начин афирмације Црне Горе као демократске, социјалне, еколошке државе, и равноправне чланице Савезне Републике Југославије. Скуп су у име правних факултета у Подгорици и Београду, поздравили, декани Ранко Муговић и Дејан Поповић.

Поред Црвеног крста Будва, донатори су били Холдинг корпорација „Меркур“ и приватна предузећа „Мира“ и „Калифорнија“ из Будве.

Припремили:

Р. Павићевић
Л. Павићевић

МАРКО ЛАЗОВ КУЉАЧА:
СЈЕЋАЊА НА МУЧНА ВРЕМЕНА (16)

ФЕЉТОН

- Утицај четника и националиста на Приморју
- Расформирање батаљона „Стеван Штиљановић“ - остала само Паштровска чета
- „Кад зло крене тешко га је зауставити“
- Неспоразуми око класних непријатеља
- Формирање четничког покрета

Окупатор се од времена свог доласка постарао да заврбује шпијуне-појединце и групе разних антинародних елемената за своје циљеве. Није могао да зачне међусобну борбу на националној и вјерској основи, да би лакше владао, јер таквих супротности није постојало. Што је могао, то је одмах чинио да прошири мржњу између старих ривала - зеленаша и бјелаша. Првима даде за право и прокламова 12. јула црногорску државу под окриљем италијанске империје. Кад се увјери у опасну снагу НОБ под вођством КПЈ, која се бјеше устремил на окупатора да га туче и гони из своје земље, тада му добро дође четнички покрет у Србији, који се брзо прошири на Црну Гору и дође до мора, и раширених руку узе га за свог савезника, као контра-револуционарну снагу у борби против комуниста. Окупатор награђује своје савезнике и даје им разне привилегије - оружје, храну и по коју пару да се што боље боре. Да не би изгледало да су четници пошлци путем издаје, по договору, окупатор им дозвољава да носе своју заставу и амблеме, слободно спроводе све старе обичаје и кликују да се боре за краља и отаџбину, а да комунисти хоће све да униште и заведу своју диктатуру. Ово је било прихватљиво за оне који нијесу хтјели кавге с окупаторском војском, а мрзели су комунисте, жељели да сачувају своје главе и имовину и да врате стару монархистичко-буржоаску власт. Да би било увјерљивије да ће тако и бити, четнички идеолози лансирају своју стратегију - боре се против партизана и њихових присталица да би их што прије уништили и тако спасили народ од пропасти. Сада је рано започињати борбу против окупатора, а када дође вријеме за то четници ће је повести и побједити заједно са западним савезницима. Српски четници и црногорски националисти успјеше са својом пропагандом и отпочеше са контрареволуцијом у Црној Гори, ради тобожње освете, а у ствари да заједно са окупаторском војском, униште партизана. Тамо гдје је било грешака комуниста на линији класне борбе, почела је драстична освета. Утицај четника и националиста брзо се ширио и у приморским племенима. У тако тешким околностима, почетком априла 1942. године расформи се батаљон „Стеван Штиљановић“ и све његове чете осим Паштровске. Остало је једино да се и даље боре 62 Паштровића, један Брајић и тројица Маина. Остали се већином престројише и одоше у четничке редове, а сумњиви падоше под окупаторски суд или међу логорске жице. Четрдесет Паштровића одступили преко Црне Горе и уђе у састав IV црногорске пролетерске бригаде и с њом одоше за Босну да се боре, а 17 партизана из Паштровића

ДИЛЕМЕ
И
ПОДЈЕЛЕ

остадоше ту на терену свог племена да воде борбу под тешким условима.

Братоубилачка борба

Поче чудна и тешка братоубилачка борба, као никад у историји нашег народа. Миоом и силом људи су узимали непријатељске пушке и гонили своју браћу, комунисте зато што се боре против туђе силе у својој земљи, да је ослободе. Народ каже: „кад зло крене, тешко га је зауставити“. Од када постоје наша племена на обали мора, први пут, да се зна, узимају се пушке туђе војске и државе против своје војске и државе, чија су сва права погажена. То чине потомци чувених бораца Бокелског устанка 1869. године, дигнутог против одлуке Аустрије да Бокели носе њихово оружје. Пошто за вријеме партизанске власти по паштровским селима није било убиства, осим неких шпијуна које нико није жалио, нити за то коме приговорио, нико није имао разлога да бјежи из партизана, да би им се осветио ради убиства неког његовог сродника.

Класни непријатељи

Било је честих и оштрих приговора од виших форума мени лично а и другима са истим ставом зашто не дозвољавамо да се у Приморју убијају класни непријатељи и извршава тај револуционарни задатак, као што то раде у Црмници и по цијелој Црној Гори. Кад сам једном рекао Стани Томашевић да ми међу нама немамо таквих непријатеља које би требало ликвидирати, она ће оштро: „Како немате сви ваши, који су били у Америци, су ангофили и непријатељи!“ Знали смо да би био неопростив злочин да убијамо наше очеве, који су били у Америци, тамо радили као прави пролетери и у првом свјетском рату дошли добровољно као истински родољуби да се боре на свим фронтима, а сад у већини сарађују с нама. Средином марта позвао ме Бошко Стругар и Војо Ражнатовић на разговор. Кад се сретосмо у Доловима - бјеху на путу за Поборе и Грбаљ - Воју осу на мене: „Тебе, Марко Куљача, Партија истјера из својих редова да јој не сметаш, а ти и даље заједно с Блажом Кажане-гrom и другима не дозвољаваш да Партија спроведе класну борбу у Приморју. Ми ћемо сада уредити побуњене Васојевиће и друге Црногорце, па ћемо доћи са 500 партизана у приморје да вас научимо како се води револуција и да уништиммо класног непријатеља. Морамо вас прво провјерити. Блажа ћемо упутити као команданта батаљона у Васојевиће, а тебе у Грбаљ, да видимо како ћете убијати тамошње племенске главаре и њихову војску. „Чекај, Војо, што си навалио као бик кад хоће роговима да преврне бријег испред себе. Што се тиче класне борбе, код нас нема буржоазије, нити грофова, а не сматрамо ни једног грађанина опасног

ради антикомунистичких прича без дјела. Кад такви постану опасни за наш покрет, кад узму пушку у руке, нећемо их штеђети, нити разликовати од војника туђе војске. Нама не треба твоја револуционарна поука, јер и сам нијеси свјестан нужне мјере класне борбе. Уредите ви ваше по Црној Гори, и ми ћемо вам у томе помоћи, а не долазите с војском овамо ради тога, ни преко нас живих“. Умијеша се Бошко и прекиде нас. Опомену Воја да остави Паштровиће.

Задатак: ликвидација

Блажо оде са 40 бораца из Приморја на Васојевиће да командује батаљоном Ловћенског одреда. Мене позвао је још два друга да дођем у Грбаљ, у село Братешиће, код „Буре Бетковића“. Тамо долази Бошко Стругар, који дјелује као инструктор Партије, и саопштава ми задатак да убијем грбаљског првака Марка Лазаревића и још неке познате Грбљане. Тиме би се каже, онемогућио четнички покрет и извршила мобилизација за НОБ. Кажем му: „Ја ћу поступити по наређењу као војник, а Партија ће сносити посљедице тога. Вјерујем да то неће прекинути четнички покрет у Грбљу, него ће, напротив, послје тога многи Грбљани поћи у четнике, а не у партизана, како ви мислите и за нас ће се затворити грбаљска врата до краја рата. Ви не водите рачуна о традицији код братства и племена у Приморју, како год и Црној Гори, кад неко убије њихове угледне личности, да тиме тек настаје и разгорјева се међусобна борба и освета. Као да не видите да непријатељ и на тој основи подстиче и мобилише војску за себе да би уништио и истјерао партизана из села и планина“. Бошко ће нато: „Добро, Марко, остани овдје до сјутра, ми ћемо промислити о овоме што рече, па ћемо ти сјутра рећи“. Сјутрадан се Бошко враћа и каже ми: „Вјерујем да си у праву, па ћемо за сада оставити грбаљске главаре онакви какви су, јер сам чуо да имају огроман углед у племену“.

У мају 1942. године долази до формирања четничког покрета у Приморју. Највише у Грбљу, Маинама и Поборима, а најмање у Паштровићима и Брајићима. Стварају се политичко-војне организације под националном заставом с паролем о борби против комунизма, а за краља и отаџбину. Општинама управљају национални комитети. Грбљани створише четнички батаљон, а по другим општинама чете и водове. Ко неће с њима сматрају га комунистом, пљачкају и прогоне у окупаторске затворе и логоре. Било је неколико крвавих обрачуна између Грбљана, док у другим крајевима Приморја није било случаја да пада међусобна крв путем убиства и освета.

МЈЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ: Марковићи

И ЗАЛЕЂЕ
СЕ БУДИ

- Путеви и паркинзи - корак по корак
- Кад ће се прикључити трафостаница - догађај на који се чека седам година
- Како побољшати утицај мјесне заједнице у општини
- Ускороурбанистички пројекат
- Да ли ће Марковићи добити еко-фарму у склопу међународног пројекта „Енергетски аутономне и еколошки чисте фарме“

Мјесна заједница Марковићи је основана 10. маја 1995. године и, по договору, сваког маја се одржава годишњи збор на коме се разматра рад у протеклој и утврђују задаци за наредну годину. Прву нареду рада ове мјесне заједнице обилежили су организационо-административни послови, а другу годину карактерисала је активност на изградњи путева и паркинга простора. Најважнији резултат, како се истиче у годишњем извјештају, је изградња потпорног зида на окретници Грот на крају саобраћајне траке у Марковићима. Умјесто раније сувомеће која није омогућавала окретање ни путничких, а још мање теретних возила изграђен је чврст бетонски зид а окретница још проширена на земљиште које је поконио Ђуро Јовов Марковић, а дјелимично и према Куку. Проширен је паркинг код гробља средствима које су за ту намјену дале породице рано преминулих Лазара Б. Марковића и Васка М. Радуловића. Изграђен је потпорни зид поред пута код млина и, такође, с горње стране окретнице да би се спријечило осипање земљишта. Већи дио грађевинских радова финансира је Општина, а извело предузеће „Банекс“.

Почело је асфалтирање путева, завршен је дио пута према Радуловићима и раскрсница Грот, али су радови прекинути, механизација повучена, а остале ускопане рупе од трафостанице до моста гдје се сада отежано одвија саобраћај. Очекује се наставак радова (које уговара и финансира Општина) а проблем је недостатак асфалта, пошто у Црној Гори постоји

само једна с асфалтна база. Неопходна је санација цетињског пута који пролази кроз и поред села Марковићи, што није само интерес овог села него и шири, јер је стара трака истовремено и резервна с обзиром на клизиште код Станишића.

Марковићи највише проблема имају са напајањем електричном енергијом, Трафостаница 250 Kw ни послје седам година није укључена у рад, а директор будванске електродистрибуције није испунио обећање од маја прошле године дана када је Марковићима обећао да ће се трафостаница пустити у рад тог истог мјесеца. Истом приликом најављена је и реконструкција нисконапонске мреже, али ништа није урађено па је стање много горе него ранијих година, јер се повећава потрошња. Испад система и вишедневне nestaице струје су учестали па скоро да нема домаћинства без уништених или оштећених електричних апарата.

Воде има довољно, али дио из извора Пиратац иде у Будву, а на овај водовод су прикључени од прије двије године и Мажићи, па поједини дјелови села кад је већа потрошња остају без воде. Има и дивљих прикључака, а малог промјера цијеви, а уговорена студија о водоснабдијевању још није завршена. Потребна је реконструкција водоводне мреже, а боље снабдијевања један од важнијих задатака мјесне заједнице у наредном периоду.

Одвоз смећа се стабилизовао - уговором са комуналним предузећем прецизирано је плаћање унапријед, с тим што је неријешено питање распореда контејнера у селу.

У наредном периоду оперативним планом је предвиђена изградња пута до куће Гиговића трасом старе аустријске калдрме како би Марковићи добили везу са Будвом, а Будва трим стазу кроз шумски предео чистог ваздуха, затим изградња крака пута према Бољанима, изградња прикључног пута до дијела старог села на Бријегама, санација цетињског пута, насипање паркинга код гробља, про-

ширивање паркинга, одржавање путева, реконструкција водоводне мреже, проширење или изградња нове каптаже, изградња потисне станице у Лазима, изградња канализационе мреже у новом насељу Табановина... Што се тиче напајања електричном енергијом, нема нових планова, само се захтијева реализација давно планираног и обећаног: трафостаница, постављање растављача и реконструк-

ција нисконапонске мреже.

Извјештај о раду и план за наредни период уз уводно излагање председника Мјесне заједнице Јова Марковића, који је, по општој оцјени присутних, посебно заслужан за организацију и резултате ове мјесне заједнице, били су повод за расправу у којој су „подвучена“ она најважнија питања.

Струја је права рак-рана, нема је по четири-пет дана, па се кваре електрични апарати, посебно замрзивачи. Седам година чекамо да се прикључи трафостаница, што је просто невјероватно. Седам села су прикључена на једном далеководу без растављача, па су кварови чести и дуго трају - каже Крсто Радуловић, истичући да има још доста посла око побољшања водоснабдијевања, путева, и да је потребно што прије наставити асфалтирање јер је умјесто слоја дебљине шест сантимера постављено свега сантимер и по, па је осми дан пробила трава кроз асфалт. Он је посебно истакао помоћ коју у својим акцијама имају од Општине, посебно од председника Жарка Миковића и секретара Вукашина Марковића.

Председник МЗ Јово Марковић је подсетио на неогдарајући статус мјесних заједница, које практично - више.

Зашто мјесне заједнице не учествују у раду Скупштине општине и њихови преставници присуствују сједницама, јер би СО и одборници боље упознали наше проблеме, а мјесне заједнице би сагледале проблеме читаве општине - пита се Јово Марковић и, као да сам одговара, констатује да ће се мјесне заједнице и

даље морати некако „угуровати“ док се не ријеша њихов положај.

Вукашин Марковић сматра да је МЗ Марковићи у протеклом периоду добро радила и да су с тим радом задовољни и грађани, мада је на активностима ангажовано мало људи, посебно је мало млађих.

Најважније је да се рјешава питање по питање, јер се не може све одједном - рекао је Вукашин Марковић истичући да је ово подручје у залеђу Будве интересантно и за стране инвеститоре, да су они примијетили значај Будве и околине, исто као и Нице и околине - Овај крај се развија и ускоро треба да се приступи изради урбанистичког пројекта за село Марковићи па би требало обуставити сваку даљу градњу.

Најстарији на овом збору МЗ Марковићи, Васо Марковић, је оцијенио да је доста урађено, али да треба више јединства да се постигну још бољи резултати. За то су заслужни многи, али је посебно заслужна Мјесна заједница. Он је иницирао да се некадашњи задружни дом санира и приведе некој функцији, као и да се у програм уврсти проширење моста.

Све примједбе и предлози, похвале, али и критике, са редовног годишњег збора селана Марковића не могу, наравно, стати у један кратки запис. Ваља, међутим, додати да су се овог маја окупили на окретници Грот, обилежавајући тако своју вриједну радну побједу, с несумњивом намјером да до идућег маја постигну још који успех у побољшању услова живота у овом селу.

В. М. Станишић

ЕКОЛОШКА ФАРМА

У својим плановима МЗ Марковићи је зацртала ревитализацију, односно валоризацију природних ресурса средњих Маина као непосредног залеђа Будве на еколошким основама, али то за разлику од многих еколошких паролa и иницијатива, није остало на папиру: Мјесна заједница Марковићи се преко Пољопривредног факултета из Новог Сада успјешно кандидовала за пројекат „Енергетски аутономне и еколошки чисте фарме“ (ЕАЕЧФ) који је 17. јуна прошле године прихваћен на свјетском Соларном самиту са још 252 пројекта из 58 земаља. Овај пројекат ће трајати десет година а финансираће се из међународних извора седам година. За првих пет година планирана су средства од 375.000 долара (75.000 годишње).

МЗ Марковићи се сада налазе пред операционализацијом програма, односно у фази израде идејног пројекта. Очекују долазак експертске групе са новосадског пољопривредног факултета ради експертизе на терену Бољани и Вишковићи гдје би се лоцирала фарма. Због тога очекују помоћ од Општине за санацију старог цетињског пута и изградњу прикључног пута преко Бјелова дуба до Бољана. Тај прикључак би значајно и директно улагање у производњу млијека, воћа и поврћа не само на локацији фирме, већ би се тиме подстакла производња млијека у индивидуалним домаћинствима у другим маинским селима и Поборима.

Ново у овом пројекту је извор енергије, односно струја из сунчеве енергије - каже Јово Марковић истичући да су Уједињене нације заинтересоване за овај пројекат. Нафта је при крају па се морају тражити нови извори енергије - На овој фарми храна би се производила без хемије и пестицида, а овај пројекат би подстакao развој сточарства. Присутни на избору су подржали овај пројекат сматрајући га веома значајним. Нећељко Радуловић каже да је то епохална шанса и да је пројекат производње здраве хране наомак реализације па треба дати сву потребну помоћ стручњацима, Нико Радуловић да се с тим треба сагласити, а Васо Марковић да пројекат овакве фарме треба свестрано подржати.

"MONTENEGROTURIST"
BUDVA

DIONIČARSKO DRUŠTVO U MJESOVITOJ SVOJINI
Trg Sunca broj 2

TURIZAM I UGOSTITELJSTVO
AGENCIJSKO POSLOVANJE
FINANSIJSKI KONSALTING
TRGOVINA NA VELIKO I MALO
ZASTUPANJE I KOMISIONI POSLOVI
VELEPRODAJA I MALOPRODAJA
ALKOHOLNIH I BEZALKOHOLNIH
PIĆA IZ PROGRAMA "TREBJESA",
COCA COLA, AGROKOMBINAT "13 JUL",
"RUBIN", "TAKOVO", "HANI" I DR.

TELEFONI:

51-008, 51-708; direktor Preduzeća
52-930, 51-136; Veleprodaja
52-871; Maloprodaja
51-954; Pravni poslovi
51-290; Finansije

Villa BALKAN
Stari grad

SVE VRSTE
UGOSTITELJSKIH
USLUGA
PO NAJPOVOLJNIJIM
CIJENAMA

P.P. "HATTRICK"

Telefon 086/51-802

АП
КНЕЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

МИНЕРАЛНА ВОДА, СОКОВИ

ПИЋА ДРУГИХ ПРОИЗВОЂАЧА

ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР У ЛАСТВИ ГРБАЉСКОЈ

ТЕЛ. 51-297
ТЕЛ. ФАКС 52-518

ДИСКОНТ У БУДВИ, ЦД СПОДКОШЉУН
ТЕЛ. 52-378

КУЛТУРНА ХРОНИКА

ГРАД ТЕАТАР НА МЕЂУНАРОДНОЈ СЦЕНИ

„БАНОВИЋ СТРАХИЊА“
У ЛОНДОНУ

Представа „Бановић Страхиња“, Борислава Михајловића-Михиза, у режији и адаптацији Никите Миливојевића и продукцији „Град-театра“, 2. и 3. маја је гостовала на чувеном Вест Енду у Лондону по позиву „Маниа Продакшн“ компаније.

У представи „Бановић Страхиња“ која је почетком ове године играна у Бечком Музикалну и уврштена у овогodiшњи програм Стеријиног позорја, а на сталном је репертоару београдског Звездара театра, и љетњег фестивала „Град-театар“, наступају Љиљана Крстић, Варја Ђукић, Миодраг Кривокапић, Младен Нелевић, Бранимир Поповић, Славиша Чуровић, Светозар Цветковић...

Гостовање у Лондону су финансијски подржали Влада Републике Црне Горе, општине Будва, Министарство за културу у Влади Републике Србије, Фондација БК, Компанија Дунав-Град, „Динара“ Београд, Chemoflor SA представништво Београд, Пеобарт Београд-Лондон, „Омекс“ Лондон...

Представа „Бановић Страхиња“ учесћује на Стеријиним позорју које се одржава од 26. маја до 3. јуна у Новом Саду, а извесно је и њено гостовање у Атини ове јесени.

Д.Ц.

ПРИЗНАЊА АУТОРИМА
„ЗЕТА ФИЛМА“

На недавно завршеном Четрдесетом међународном филмском фестивалу у Сан Франциску, документарни филм „Жица живота“ редитеља Момира Матовића у производњи „Зета филма“, добио је Трећу награду у једној од фестивалских категорија.

На овом најстаријем филмском фестивалу у Сједињеним америчким државама, у конкуренцији је било приказано више од 200 играних, кратких и документарних филмова из 39 земаља.

Краткометражни документарни филм „Ходочашће“ аутора Владимира Перовића, биће приказан у званичној програму међународног Филмског фестивала „Златни витез“, који ће се одржати у Москви од 24. маја до 2. јуна.

Овај филм из нове продукције „Зета филма“, са запаженим успјехом приказан је на овогodiшњем Југословенском филмском фестивалу краткометражних и документарних филмова у Београду.

Р.П.

ЈУ „МУЗЕЈИ, ГАЛЕРИЈА, БИБЛИОТЕКА“
НОВИ УПРАВНИ ОДБОР

Управни одбор Јавне установе „Музеји, галерије и библиотека“ који сачињавају: Никола Вукићевић, Новица Војнић, Анте Деловић, Рајко Михајловић, Влатка Медиговић, Луција Ђурашковић и Драгана Ивановић, конституисан је 20. маја. За председника Управног одбора изабран је Никола Вукићевић, секретар Секретаријата за привреду, финансије и друштвене дјелатности, а за његовог замјеника Влатка Медиговић.

Захваљујући на повјерењу које му је указано избором за председника Управног одбора најзначајније културне установе у нашој општини, Никола Вукићевић је изразио наду да ће Управни одбор својим активностима успјети да ријеши неке од кључних проблема који онемогућавају унапређење културе града на нивоу који Будва заслужује.

Анте Деловић је затражио да се чланови Управног одбора детаљно обавијесте о проблемима и стању у јавној установи „Музеји, галерије и библиотека“, да им се доставе нормативна акта установе, план рада за 1997. годину са финансијским планом, списак покретног споменичког фонда са информацијом о томе гдје је и како чуван и да ли нешто недостаје, што је од осталих чланова Управног одбора прихваћено као неопходан услов за успјешан рад.

Д.Р.

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА „НАФТАГАС '97.“

У Бечићима је од 15. до 25. маја одржана III Ликовна колонија НИС „Нафтагас '97.“, која ове године по први пут има међународни карактер, јер су поред сликара из Југославије у раду колоније учествовали и ликовни умјетници из Кине, Енглеске и Републике Српске: Здравко Мандић, Павле Блесић, Томислав Сухоци, Ратко Шоф, Радислав Тркуља, Момчило Антоновић, Александар Луковић, Мирослав Ђорђевић, Љубо Брајовић, Вељко Бугарин, Даница Баста, Душан Тодоровић, Лука Лагатор, Никита Раичевић, Вера Зарић, Марјан Барош, Љубица Кокотовић, Светлана Тапушковић, Ивана Бјелица, Љиљана Гаспаровски, Живко Шушница, Филип Јанковић, Лиу Хонг Пеи, Маргарет Нилсен Феих, Небојша Боснић и Пера Ђурчић.

Изложбу њихових радова 24. маја је отворио Славоко Поповић, замјеник генералног директора НИС „Нафтагас“, о постављеним уметничким дјелима говорила је Јасмина Туторов, ликовни критичар, а у име сликара захвалио се Здравко Мандић, уметнички директор колоније.

Д.Р.

ОДЈЕК ВРЕМЕНА

• Био је стуб „Приморских новина“, човјек класичних образаца, врхуна хроничар и ненадмашни редактор

1. Празан лист увучен у машину, изазов и мучка за сваког новинара, списатеља неке друге провинцијенције па и писца од соја и нерва, некада мање, некад дуже остаје бијел. Зависно од тога који је прилика већ готова у глави, колико су ријечи спремне да склизну из можданих центара и ређају се по хартији, мање или више успјешно, опет зависно од руке аутора.

Овога пута смо се подуго гледали ја и тај лист којег новинари обично зову шлајфна. Најмјери да пишем о човјеку, чији глас не чујем већ шесто лјето, пошто се у насеља рајска десетило у прољеће деведесет и прве, дуго постоји, али рука никако да прихвати ријечи које су се некако свезале, застаје на извору кој и као да је изгубио снагу, када је требало да их гурне низводно.

Знам, наравно, зашто је тако. Страх се увукао под кожу, рука тешко да крене јер за то није добила праву наредбу из центра у којему живи сјећање на Милосаву Лалића. Он, који ме је учио овом занату, предочиши ми рано љепоте уклете професије, али и све мане њене, који је прочитао толико мојих текстова шарајући по њима увијек с истим расположењем и једином жељом да веза између реченица добије прави смисао, неће видјети ово штиво. И неће, дакле, бити благог пријекора због грешака. А и да ми којим случајем након зна, рекао би, сигуран сам: мени се тога, пиши о коме другом.

Умни Чедо Вуковић, знао је да је много дужи од мене, још из времена када су мене онај рат као пећки ђаци обожавали били заглављени у књиге. Друговали су и послје у Цетињу, Подгорици и Будви па нарочито препишујем прецизну оцијену врло академика: Лалић је као ђак, а и стално потом био предан класичним образцима: од мудрости до моралног узвиноса па и до сажетог јазног исказа.

Срећу смо се први пут пријели тачно четврт вијека. Било је изашло неколико бројева Приморских новина док је он био на прегледима у неколико болница. Окупио је у својој кући прву редакцију која се ето, дрзнула да без много знања и умијећа покрене прве новине у историји нашег краја, задовољан што је кренуло, али и када

ПРИЧЕ С ДРУГОГ КОЛОСЈЕКА

ПИСАЊЕ: Саво Грегорић

се чедо, којему се истински радовао, родило. Дочекао нас је, како је то, достало, чинио са свим људима и у свакој прилици: на ногама, раширених руку, срдчако као да се знамо дуго. Неке је истине и знао; Влада Станишића који је за разлику од преостале тројице из прве редакције, једини прије тога и писао за новине, највише.

Тај широки покрет руку у знак добродошлице - исте ширине, убрзо ћу сазнати, и када је писао своје репортаже, коментаре, фељтоне или сценарија - осмијех који значи очинску пажњу и бригу, учинили су да брзо прескочим генерацијски јаз који је био пред нама. Веома брзо, што би се, вјерујем, пријетко којим другим учитељем догодило, спласли су моја агресивност, самалачког задовољства, младићског, увјерења о како сам добро почео. Читким рукописом, којему су морали да завиде и стари учитељи који су краснопис учили, којим је немилосрдно шарао по мојим прилозима, вратио ме у новинарско обданиште.

Убрзо је нестало и оно мало бунта који је имао уопште једино у дипломи коју сам годину двије прије тога добио, а која ми је дозвољавала да предајем матерњи језик. Елементарна писменост је једно, новинарска нешто посве друго, схватио сам, и у тренутку када би се многи оканули посла који их је привукао, ја сам добио жељу да учим. Милосав Лалић ми, боље речено, није убио вољу за новинарством и новинама, на неки начин ју је продубио.

Године заједничког рада у Приморским новинама, дошле су ми вишеструку корист. Од неуморног баштована новинске миједе учео сам занат, што ми је итекако помогло да на конкурс за професионалца у „Новостима“ глатко прођем. Но и тада, и много послје, све до његовог изненадног искрадања из овог свијета, ни су престајали његови савјети, а ни моја жеља да учим. Од Милосаво Лалића, који је и висину своје флиге знао да повије како не би штрчао над онима мањег узраста, додиривао земљу начуно, а сваку ријеч изговарао тихо и до краја разговјетно, могло се још што шта учити. Како се, рецимо, учити, како су животни чин и дјело мјера за све људе, како се искуство из живљеног живота и сазнања из разноврсних књига спајају у хармоничан склад мира и немירה. Код њега се могло још нешто сјајно у свакој прилици видјети, осјетити, наслутити: како се она Сенекина „живи за другог, ако хоћеш да живиш за себе“ остварује. То је, најчешће, нешто што се и не да, или не свим научити: с том лијепог особином се човјек, ипак, рађа, па је неки мање потпуно, неки мало, већина баш веома, чинећи то у исто и кад су у питању пријатељи, колеге, познаници... Мржњу никакву рођењем на овај свијет није донио, а због којих му чинили људи, због којих је, тражећи у свакоме ону бољу страну његову, хватајући се за њу па и ако је била тајашна и крхка да додир добре намјере не може издржати.

Милосав Лалић неће бити на прослави двадесет и пет

те годишњице постојања Приморских новина, јер је, највећма његовом заслугом, поодавно, од стране оних који имају право да суде, проглашен за најписменије новине у Црној Гори. С његове звијезде, на којој ће вјерујем исто горјети јул, посматраће нас, онако с краја, лежерно само наизглед, препоручујући: полако, без журбе и нервозе и скромно. Што скромније, можете.

Мени и Приморским новина остали су Лалићеве одјеце на хартији већ добро пожутјелих примјерака овога листа и надање међу којима књига „Нашом земљом и временом“ која се појавила тек двије године прије него што ће овај свијет, којему је отрови чашу искапио, врхуна хроничар и ненадмашни редактор, напустити.

Милосав Лалић, несвршени љекар, борац, ратни и поратни робијаш, уредник у „Победи“ и „Јединству“, дописник „Борбе“ и „Политике“, један од стубова „Приморских новина“, сарадник бројних новина и часописа у бившој Југославији, коаутор три филмска сценарија, дио је сјећања бројних интелектуалаца на нашим просторима, али и сасвим обичних људи. Моје дружење с њим никада није престало: увијек, када нешто урадим што је мало боље од просјечности уклету у којој смо већина најчешће, осјећам топли додир његове руке на рамену, знатно чешће очински пријекор када направим импровизацију, изгледа неминовну за посао којим се бавим, а готово увијек видим забринутост у драгим очима које ме прате када год се заборавим, које питају: зар и даље по ивици ножа?

2.

Ништа у тој кафани није сам попио, јаче од медавије. Зато и не знам, какав је осјећај, када се на толикој висини помало мути у глави када се измијешају нешто рјеђи ваздух, историја нешта насељава цео тај простор и пиће.

Опет сам на Његушима, у најстаријој црногорској крчми. И даље изнад врата стоји натпис „Код Пера на Буковцу“, иако је унук Перов, Бранко, газда већ годинама. Био је јун 1881. године, када се прва кочија која је имала редовну линију од Цетиња до Котора, зауставила пред ханом Крста Никова Милошевића. Кафана за предаха и освјежење створена, на првом мјесту, али пошто је Крсто био путар и кафеџија, морао се по налогу краља Николе одређи једнога. Но, срећом се брзо нашло рје-

шење: жена му Петрана, вођа кафе, све док син Перо не доби дозволу од поверена црногорског, који се интерсово и за тако мале работоре уводећи у државу својој ред сваки. Перо, о којему сам писао у „Новостима“ у више наврата држао је кафану уних седамдесет и пет година. Био је један од најбољих угоститеља на овим просторима, иако никада није стекао диплому за тај посао, па је једно вријеме, седамдесетих година, писало да је власник З. Милошевић. Перо је био категоричан: нити ће поново у школу, како је то власт тражила, нити ће жена бити на вратима, па је било исписано само почетно слово имена снахе Зорке, која је завршила угоститељску школу.

Кафана је и даље на истом мјесту, отворена за путника намјерника, и дању, али и усред ноћи, репертоар јела и пића је исти: пршут и сир његушки, печење испод сача, а све се залива лозовачом, вином црногорским и медовином. По вољи и избору госта. Власници су и даље Милошевићи: унук Перов Бранко, студирао је друге работоре, али је, пошто је дјед Перо осамдесет четврте преминуо, остао у кафани. Било је посла док су туристи из свијета стизали увелико на плаже Приморја: мало која група није имала излет до Његуша. И до Перове кафе.

- Нема ни посла, па ни приче за новине као у Перово вријеме, прича Бранко. - Али кафана је отворена. Стално ми говоре, нарочито зими када мјесецима нико не сврати: зашто је не одјавио. Одјавио бих ја кафану, одговарам и уштедио, али како да одјавим оних 116 година?

У кафани на Буковцу, није се промијенио ни обичај који је овдје важио више од вијека: кад гост каже да пије ракију ставе пред њега флашу. Исто је и када тражи вино. Госту се вјерује: плати колико је попио, а да то нико не контролише. И никада због тога није настао нити један неспоразум.

Овога прољећа на Буковцу су стигли Чеси. Стари пријатељи Пера Милошевића. Некада гости синдикалних одмаралишта дуж Приморја, сада су дошли у удобним аутомобилима, са лијецима поклонима за породицу Милошевић. И најавама да ће љето сваке недеље стизати групе гостију на Буковцу.

- Вратио се, почело је, полузагонито ће Бранко, који никад није зажалио што је остао у праћедовској кафани.

РАДИО БУДВА
98,7 и 106,0
МЕГАХЕРЦА

КУЛТУРНА
БАШТИНА

- Будвански мозаик из римског периода и поред прецизно урађеног пројекта презентације, трајно незаштићен, већ десет година стрпљиво ишчекује дан када ће се с радошћу приступити остварењу овог Законом, историјом, и ни-зом међународних конвенција о заштити споменика културе, обавезујућег подухвата. Ако смо сагласни у жељи да овај вриједни споменик културе уопште остане заштићен и адекватно презентован, онда смо сигурни да је тај дан напокон дошао

Поред низа значајних археолошких налаза која су последице системских археолошких ископавања 1980.-1982. године откривена на простору Старог града Будве и њене околине, посебно се издваја откриће остатака римске „villa Urbana“. Ова јавна градска грађевина представљала је архитектонски објекат повећих димензија који је садржао бројне одаје различитих намјена. Изузетну споменичку значајност у оквиру ове римске грађевине представља откриће дијела подног мозаика који спада у ред најстаријих споменика ове врсте на територији наше земље. Лоциран у непосредној близини

ОСТАЦИ ПОДНОГ МОЗАИКА ИЗ
РИМСКЕ ВИЛЕ „VILLA URBANA“

античке некрополе, на локалитету старе „Авале“, по својим стилским и техничким особеностима може се, са приличном сигурношћу, датовати у I-II вијек нове ере, а представља јединствено ликовно овалпоћење познате легенде о постанку Будве. Символичне представе змаја, змија и бића из свијета морске фауне, а такође и, на жалост, само остаци фигуре Кадма - легендарног оснивача Будве, представљене унутар централног поља („емблема“), упућују да је идејни творац ликовне композиције овог мозаичког тепиха био добар познавалац легенде о митској личности тебанског хероса. Наиме, да би се јасније схватила веза између фигуралних представа на мозаику и поменуте митске личности, упутно је изложити, бар, најбитније назнаке које се тематски односе на живот и смрт оснивача Будве. Како наводе др Драгослав Срејовић и др Александрина Цермановић у „Лексикону религија и митова древне Европе“ Кадмо је „...син феничанског краља Ајенора и Телефаце, Еуријин, Киликов и Феников браћ. Када је Зевс отио Еурију, Ајенор је послао своје синове да траже сестру и наредно им да се без ње не враћају у замицај“. Да би сазнао гдје му је сестра, Кадмо се упутује у Делфе, гдје му је пророчица Питија рекла да одустане од трагања за сестром, већ да оснује град на мјесту до којег ће га довести крава са бијелим знаком у виду пуног Мјесеца на бедрима. Пролазећи кроз

Фокиду Кадмо је наишао на ову краву, купио је и пратио до мјеста гдје се зауставила и од умора пала. На том мјесту одлучио је да постави кип богиње Атине и жртвује јој краву. Жртвовање није могло бити изведено без воде, па је Кадмо до оближњег извора послао неколицину својих другова. Извор је чувао страшни змај, Арејев син, који је разбјеснивши се напао и усмртио Кадмове другове. Покушавајући да спаси другове, Кадмо је убио змаја, а по савјету богиње Атине половину змајевих зуба је положио, док је другу половину богиња поклонила колхидском краљу Етеју. Због убиства змаја, Кадмо је са својом женом Хармонијом, кћерком бога Ареја и Афродите, у старости, прогнан из града Тебе, отишао међу Енхелејце преуштивши престо свом унуку Пентеју.

„Прича се да је град Будве (Будва), добио име по воловима који су довели кола са Кадмом и Хармонијом из земље Илира. Енхелејцима је речено да ће побједити своје суседе Илире, ако Кадма изабере за вођу. Када су они послушали тај савјет, Кадмо је извојевао побједу над Илирима и заједнички са њиховом земљом. Хармонија је тај родила сина Илирија. Неки причају да су сјуженици претворени у змије тек у илирској земљи и да је то била казна за убиство Аријевог сина“.

У античкој ликовној умјетности мозаик је, као техника украшавања зидова и подова заузимао значајно мјесто. Овај начин ликовног

изражавања, који се технички састоји од ређања и утапања у малтер разнобојних коцкица камена, стакла или глазиране керамике, своје поријекло води са Истока. Хеленистичка умјетност је посебно развила мозаичку сликарску технику, коју од Грчке преузима Рим, а касније и Византија. У Црној Гори најзначајнији антички и косноантички мозаици пронађени су у Рисну, Петровцу и Будви. Будвански мозаик (на жалост још увијек ни презентирани, нити трајно конзервиран), рађен је у техници „opus vermiculatum“, односно збијенијим ређањем ситнијих коцкица, углавном једнаке величине. Фигуралне представе на овом мозаику су изразито дводимензионалне, док је колорит монохроман. Констраст подлоге и фигура истакнут је односом бјеличасте позадине и представа урађених свјетло и тамно сивим и свјетло и тамно плавим коцкицама. Блиске паралеле у смислу израде стила овог мозаика налазимо у Остији Тиберини, граду поред Рима који је у античко доба представљао значајну ратну и трговачку луку.

Трајна конзервација и презентација будванског мозаика омогућила би и потпунију валоризацију овог изузетно вриједног споменика културе, који, наглашавамо, представља најстарији сликарски примјер монументалне ликовне умјетности у Црној Гори. Луција Ђурашковић

ИЗЛОЖБЕ: МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА

МЛАДА
ЦРНОГОРСКА УМЈЕТНОСТ

Друга је година како мајски ликовни програм будванске Модерне галерије, протиче у знаку групе младих ликовних умјетника из Црне Горе.

Од првих појављивања на црногорској ликовној сцени ови млади сликари и вајари скренули су пажњу како критике тако и љубитеља ликовне умјетности. Учешће и успјешни наступи на многим салонима у републици крунисани су многим наградама и похвалама. Окупљени сликари ДРАШКО ДРАГАШ, МИЛЕНА ДУРУТОВИЋ, НАОД ЗОРИЋ, БИЉАНА КЕКОВИЋ, СОЊА МИЛИЋ и вајари ИВАНКА ПРЕЛЕВИЋ, ГОРДАНА МИЈАНОВИЋ и ЖЕЉКО ЂУРИЧКОВИЋ окренути су љепоти емоција и духу који је испуњен богатим визуелним доживљајем стварности који у њиховом дјелу поприма еспресивну, надреалну или фантастичну визију. Њихов неспорни таленат, упорност и прометна снага омогућили су им да иду напријед ка налагању мјеста у богатом црногорском ликовном простору. Везани за поднебље у коме живе, или му се последице кратког одсуства поново враћају на најтоплији начин, ови млади ствараоци јављају се као освјежење на ликовној сцени. Они нам кроз своја дјела одсликавају какав је њихов однос према водећим црногорским ликовним токовима како су и у коликој мјери успјели да у сусрету са животном свакодневицом развију своје дјело крећући се путевима сопствених ликовних способности.

Ови млади аутори већином су завршили Факултет ликовних умјетности на Цетињу у класама Драгана Караџића, Павла Пејовића и Анке Бурић док су Драшко Драгаш и Ивана Прељевић Академију завршили у Београду и Новом Саду. Постали су чланови Удружења ликовних умјетника Црне Горе 1990. и 1991. године.

Међу представљеним ауторима пажњу је посебно привукао Драшко Драгаш који је добитник прве награде на посљедња два подгоричка ликовна салона. На комбинованим техникама показао је сигурно владање и познавање композиције као и осталих елемената слике успјешно их постављајући с оне стране традиционалног. Његови радови пуни симболике показују истанчан осјећај за колорит којим постиже наглашену експресивност. Наод Зорић је изложио слике из посљедњег циклуса који се својим свијетом фантазије не разликује много од предходног, а којим доминира препознатљива глава пуна мистике и асоцијације.

Сликара Соња Милић надреалним представама овога пута риба, звијезда, балона, већ стиче право на сопствени израз и карактеристичну иконографију.

Биљана Кековић и Милена Дурутовић су сликарски веома блиске у сферама тражења и експериментисања експресивним бојама и задржавања акцента на фигури.

Посебно освјежење на изложби је присуство скулптуре која у рукама Прељевиће, Мијановиће и Ђуричковића много обећава и оставља снажан утисак. Слободно можемо истаћи да уколико се не приклоне маниру ови млади вајари ће препородити ову област ликовности на нашим просторима.

Драгана Ивановић

КОЛОНИЈА У ПЕТРОВЦУ

Од 5. до 14. маја у Спомен-дому „Црвена комуна“ у Петровцу, одржана је међународна ликовна колонија која је окупила 20 сликара из земље и иностранства.

Учествовали су: Зоран Пулић, Александар Цветковић, Бранко Миљуш, Југослав Влаховић, Слободан Роксандић, Владимир Рашић, Јагода Живадиновић, Томислав Шебековић, Душан Микоњић, Ивана Влечић, Веселин Драшковић, Божидар Ковачевић, Драгана Атанасовић, Мирко Тримчевић, Томислав Петровић,

Бане Минић, Оливера Грбић, Весна Илић - Татар, Иван Иванов, Игор Јурјевич - Душечкин из Кијева и Чен Ли Фан из Кине. Након десетодневног трајања 14. маја у галерији „Марко Греговић“ отворена је заједничка изложба радова учесника ликовне колоније.

Ову успјешну културну манифестацију организовали су Ју Спомен дом „Црвена комуна“, и приватно предузеће „Касио-трејд“ из Петровца.

Р.П.

- Цршеж „Змаја“ са античкој подној мозаика „villa Urbana“ у Будви (I-II вијек)

Бошко Бојевић: ОДЛОМЦИ „ГОРОВАЧКОГ ДНЕВНИКА“

14. маја 1997. године. (...) Поезија је чаролија, а чаролија је изузетна, уколико прито је стваралачка, неочекивана. Тражимо њен почетак у нама, или ван нас, а не успијевамо, најчешће, да га нађемо. Покушамо са њеним наставаком, али и то је узалудан напор: постоји у поезији савршена равнотежа између почетка и наставака, између унутрашњег и спољашњег свијета. У једном се рађа, у другом продужује, прелама и ствара атмосферу која тијесника усредсређује на његову тијесничку артикулацију. Пјесник је, мање или више, подложен утицима који се наставаљају на његово емоционално стање, што ојет може у његовој тијесми двосмислено да се исподњи. Или спољни утици, који се наставаљају на унутрашња стања, цијела тијесничка слика, пејзажи, остварају вјерни први емоционални стања, или пак спољни утици мијењају ток основног доживљајног распореда, утичу на њега, преламају га у друге боје и стварају другу атмосферу, друге облике. Када се центар доживљеног проблема једне тијесме налази у природи и у срцу самог човјека, онда кажемо да је то лирски тијеснички доживљај. Лирски облик је најпознатији, најчешћи облик у којем тијесници износе своје љубавне доживљаје. Такве тијесме за мене значе изражене љубавне игле, среће љубавног тијесничког коју сам покушао да искажем, рецимо у тијесми „Љубав“, као љубавну чаролију:

Њен кавез од чврстих жица,
Њен бијели кревет
Пун је
Ускомешаних тијесница.

Превешћу сто година

У малој ували њеној враћа,
А да не остварим
Више од једног стања.

Сваки њу
Када са мном спава
За собом оставља

По један вијек који се не завршава.
Функција доживљаја у љубавној поезији специфична је као визија свијета у коме се, и мноштвом асоцијација из дјетињства и завичаја, остварује бојастиво слике, атмосфера поетске бајке. У засадама тијесничког врића има највише завичајне једрине и наивности, жеље да се све види и доживи; многа што је то још нејроживљено, несхваћено. Окренути свом унутрашњем бићу споља, тијесник улаже напор да се заустави у том свом раном тијесничком пејзажу, устрепћалом од усамљеничких љубавних немира. Тај напор није само тијеснички, он не мора да буде само тијесма и није страстило само с тијесничким стваралачким импулсом. То је напор који у нама буди и мобилише сјећања. И враћа нас на њих устојенама, оним тијесницима који у себи носе озбиљне стваралачке доживљаје и када почиње свака наша зрелост. Свеједно да ли су ти тијесници мање или више сензуални, они су споља са најљепшим најранијим доживљајима нашег живота:

Послије сваке љубави:
Млававо тијело
Као недојечени хљеб.

Наће труди:
Дисање као шала

ПОЕЗИЈА

Који се диже и сипуша,
Као путовање по мору
Пуно зебње.

Безумна пожеља:
Неколико тијесничког
Удара крилима
И умире.

Чисто небо:
Иза прозора
Ослобођено тијела.

Ноћ без сна:
Кревет нас избацује
На згужвану обалу.
(Ноћ без сна)

15. маја 1997. године (...) Љубав није измјена, она нас не мијења само у сразмјери са стварношћу наше (само) свијести, вриједностима изван свакодневне, стандардне реалности, већ и у сразмјери са тушћом наше емоционалне бића. Љубав... Њена тијензија је исто тако наглашена, велика, и у дрвљу и у његовом зеленом, и у срцу и у крви човјека, изнећује нас мноштвом својих комбинација:

Подуштем небо
Које има
Твоја плаве очи.

Подуштем небо.
Прстима га додирујем
Унутар шибје.

ОД ВРТИЋА ДО ИНДЕКСА

ИЗ ПЕРА ШКОЛСКОГ
ПСИХОЛОГА

ПРВИ ТЕСТ ЗРЕЛОСТИ

Ових дана завршена је за нашу школу веома значајна активност тестирања и уписа ученика у први разред. Тачније, завршен је први круг тестирања, јер ће деца која буду пријављивана у наредном периоду бити тестирана у терминима крајем мјесеца маја и августа. Од пријављених 216 кандидата за упис у први разред, њих осам се није појавило у заказаним терминима за тестирање, док смо у девет случајева родитељима саопштили да са уписом дјеце сачекају наредну школску годину. Тестирање дјеце при упису у школу има два основна разлога: први је да се утврди зрелост дјетета за полазак у школу, а други је да се на темељу показатеља тестирања формирају одјељења првог разреда. У том контексту су дјеца чијим је родитељима саветовано да са уписом сачекају до следеће школске године. Махом се ради о млађој дјеци чији је психо-физички развој нормалан у оквиру њиховог календарског узраста. Преурањеним уписом ове дјеце у школу ризикујемо да им, да тако кажемо, наметнемо неолојалну конкуренцију њихових старијих другова у разреду, а тиме и спремнијих, то јест реално их излажемо ризику неуспјеха и непотребне фрустрације због неуспјеха.

Активност на формирању одјељења првог разреда нам тек предстоји. Циљ нам је да формирамо, по унутрашњој структури, таква одјељења која ће бити подједнака, али подједнака не само при уласку у школу већ и кад буду дошли у више разреде. На овај начин се заправо стварају оптимални услови раста и развоја за свако дјетете. Одјељења се уједначавају по низу критеријума, по-

чев од полне, социјалне, искуствене и когнитивне структуре. За ове потребе користимо компјутер који је у стању да пружи најоптималније рјешење водећи при томе рачуна о наведеним критеријумима.

Како је до сада у први разред уписано 199 дјеце, а очекујемо да ће до почетка наставе доћи још најмање 20, ове школске године имаћемо седам одјељења првог разреда. Међутим, Закон о основној школи предвиђа да школа може имати највише до 40 одјељења, што се сматра горњом границом оптимума за извођење наставе. Наша школа тренутно има 53 одјељења, што је 13 више од законом предвиђене норме. У наредној школској години школу ће напустити шест одјељења VIII разреда, а у њу ће ступити седам одјељења првог разреда, што другим ријечима значи да се и ове године задржава тренд повећања броја одјељења у школи. Други проблем је оптерећеност одјељења бројем ученика у њима. Према поменутом закону предвиђено је да одјељење има 30 ученика, и уколико је број ученика у одјељењу већи од 35, одјељење се дијели на два. У нашој школи тек 26 одјељења задовољава законом предвиђену норму од 30 ученика, 16 одјељења су изнад тог оптимума, али у границама дозвољеног, док би 12 одјељења школе, према овом закону, било потребно подијелити. То практично значи да је реалан број одјељења школе далеко већи од постојећег.

Мислим да би се ове чињенице морале веома озбиљно уважити при разматрању даљег развоја града и школства у њему.

Мр Зоран Лаловић

ВЕЋИНА ПРВАКА ЗАВРШИЛА „МАЛУ ШКОЛУ“

ИЗ ВРТИЋА У ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

Генерација дјеце рођене 1990. године уписала се током марта у први разред основне школе. Тиме је окончан период предшколског образовања и васпитања које су добили у вртићу, а који је имао за циљ да их што боље припреми за нову средину и обавезе. Како се у вртићу „Љубица В. Јовановић-Маше“ дјеца припремају за полазак у школу, питао смо наставнике предшколских група Јадранку Сјеклоћу и Весну Станишић.

Предшколско дјетете у вртићу, узраста од 6-7 година, поред социјалног искуства, стиче извјесна знања и навике умног рада, развија му се комуникација и стваралаштво. То се најбоље постиже кроз игру, јер се тако може непримјетно подстицати развој пажње и памћења, опажања и истрајности дјетета.

Програм васпитно-образовног рада у предшколској групи одвија се кроз шест васпитних области: физичко васпитање, развој говора, стварање почетних математичких појмова, упознавање околине, ликовног и музичког васпитања.

Кроз здравствено-хигијенске активности дјеца стичу основна знања о здравственој култури, као и о професијама које се старају о људском здрављу. Дјеца развијају способност логичког мишљења уочавајући више особина предмета и њихове међусобне односе, формира се појам о величинама и способност за процјену одлика појединих димензија. Говорне активности код дјеце развијају фонематски слух и перцепцију, правилну артикулацију и изговор свих гласова, док приповједачка

способност, али и способност слушања, доживљавања и препричавања онога што се чита и прича, дјетету омогућава да на прихватљив начин стиче нова знања.

Ово су само неке од многобројних активности које се реализују васпитно-образовним програмом вртића. У току 1996/97. године у предшколским групама било је уписано 38 предшколаца, који су непосредно пред тестирање за упис у први разред присуствовали једном школском часу, и том приликом се упознали са школом, учитељом и школским педагогом. Дјеца из вртића постижу солидне резултате на тестирању пред полазак у школу, рекле су на крају Јадранка Сјеклоћа и Весна Станишић.

Д. Радуловић

ОШ „МИРКО СРЗЕНТИЋ“

НОВИ РАЗРЕД ПРВАКА

- Успјешна сарадња са школама „Анто Бедовић“ из Бара и „Јован Томашевић“ из Вирпазара
- Успјеси ученика у ваннаставним активностима

У први разред Основне школе „Мирко Срзентић“ уписано је 33 ученика. Обухваћена су сва деца са овог подручја, они су углавном прије уписа у школу били у вртићу, а број уписаних првака је приближно исти као и ранијих година.

Док се будући прваци спремају за школске клупе, ученици 8. разреда су завршили наставу, па је тим поводом организован традиционални сусрет ученика и наставника основних школа

„Мирко Срзентић“ и „Анто Бедовић“ из Сушања. Ова сарадња са Баранима траје десетак година, а сусрети ученика и наставника се одржавају једне године у Бару, а друге у Петровцу. Школа „Мирко Срзентић“ успјешно сарађује и са основном школом „Јован Томашевић“ из Вирпазара с којом су заједно организовали екскурзију ученика 8. разреда, а недавно и једнодневне спортске сусрете.

Ученици ове школе имају

доста успјеха и у ваннаставним активностима. Ана Медиговић, ученица 8. разреда, је на конкурс Завода за запошљавање Црне Горе „Моје будуће занимање“ (ментор наставник Нада Бедовић) освојила другу награду за рад „С оне стране црте“, а три ученика - Наташа Лековић, III, Мило Раичевић, III, и Сања Копања, VI разред - су са својим радовима нашли у заборнику „Цетињу с љубављу“.

В. М. С.

РЕГИОНАЛНА СМОТРА И ТАКМИЧЕЊЕ „НАУКУ МЛАДИМА“

НАЈБОЉИ ГЕОГРАФИ

У Основној школи „Стефан Митров Љубиша“ је 19. априла одржана 23. Регионална смотра и такмичење „Науку младима“ на којој су наступили ученици 14 основних школа Цетињске регије (општине: Херцег Нови, Котор, Тиват, Цетиње и Будва). Такмичило се 317 ученика шестог, седмог и осмог разреда у познавању физике, хемије, математике, биологије и географије. По предметима најуспјешнији су били ученици следећих основних школа: из математике ученици ОШ „Бегош“ из

Котора, из физике и хемије ОШ „Дашо Павичић“ Херцег Нови, из биологије ОШ „Народни херој Саво Илић“ Доброга, а из географије ученици ОШ „Стефан Митров Љубиша“ Будва.

Најбоље пласирани ученици из наше општине су: Радмила Миховић, Ивана Перовић и Сања Радуловић које су освојиле прво, друго и треће мјесто на такмичењу из географије (њихов ментор је био наставник Јован Вушуровић), и Ивана Фрањетић која је освојила треће мјесто на такмичењу из физике

(ментор: наставница Драгица Истијановић).

На Општинском такмичењу из познавања енглеског језика, које је одржано 19. априла, побједила је Пина Карић ученица осмог разреда.

На конкурс омладинског листа „Осмијех“, двије ученице седмог разреда Основне школе „Стефан Митров Љубиша“ - Леона Јаничић и Јелица Ђоровић освојиле су прву награду за ликовни рад са темом из екологије. Награда ће им бити уручена на V Југословенском поетском фестивалу за дјечу 20. маја у Колацину.

УСПЈЕСИ МЛАДИХ МУЗИЧАРА

Maja Jovih

Gruha Bikanovih

ПРВЕ НАГРАДЕ ЗА ГРАНУ БИКАНОВИЋ И МАЈУ ЈОВИЋ

Ученице Музичке школе Будва постигле су овога мјесеца два веома значајна успјеха. Грана Ђикановић (II категорија клавир - класа наставнице Габријеле Аксамит) наступила је на Европ-

ском такмичењу младих музичара, одржаном у италијанском граду Барлети од 2. до 11. маја, и једина са 98 бодова освојила Прву апсолутну награду. Маја Јовић (пред- категорија клавир - класа

наставнице Мирјане Пајовић) освојила је прво мјесто са максималних 100 бодова на Савезном такмичењу музичких и балетских школа Југославије које се одржало у Котору од 5. до 8. маја.

НАГРАЂЕНИ РАДОВИ

С ОНЕ СТРАНЕ ЦРТЕ

■ (Друга награда на конкурс „Моје будуће занимање“ Завода за запошљавање Црне Горе)

Има ли дјетета мојих година које не машта о томе да буде славно?

Док сам била мала, у вртићу или у првим годинама школе, жељела сам да будем продавалица, болничарка, куварница или учитељица. Међутим, сада другим очима гледам на свијет и људе око себе и маштам о неком бољем, љепшем животу. И не питам се зашто су сви и све око мене изгубили привлачност и постали досадни. Кад год останем сама, у мислима бјежим из овог безбојног и безвриједног свијета и лако прекорачим црту која произвољно дијели садашњост и будућност, препреке којих је пун пут славе и успјеха прескочим и нађем се раме уз раме са великим филмским звијездама као што су Лаза Ристовски, Мики Манојловић, Мирјана Карановић и други.

Дужина и вријеме тог новог замишљеног живота никако се не мјере временом овог стварног, јер у неколико минута ја могу да проживим читав један богат и пун живот. Осјећам какво је задовољство стајати пред камерама и некој измишљеној личности удахнути свој, па живјети онда њеним животом; затим, давати интервју за познате

листове и магацине, или свуда наилазити на свој лик који се смијеши са њихових насловних страна.

А после неког доброг филма, нађем се међу предлозима за „Оскара“. Тада замишљам сав онај сјај и галаму око додјеле највеће филмске награде. То вече у публици са мном је и моја породица. Уживам у узбуђењу и страховањима других јер знам да само ја могу добити то највеће признање. У тренутку када жири изговара моје име излазим на позорницу, гледам публику и мој поглед им говори све. Срећна сам јер по клицањима и бурном аплаузу који се тада пролама видим да су и они срећни, да ме сви безгранично много воле и да знају да ћу им ја ту љубав богато узвратити.

А кад се већ нађем на врхунцу славе и успјеха, посветим се хуманитарном раду и почнем помагати сиромашнима, гладнима, болеснима.

„Буђење“ и „повратак“ из тог другог свијета обавезно пропатим оном фразом: „Ко зна, можда се то мени стварно једнога дана деси“.

Ана Медиговић
VIII, ОШ „Мирко Срзентић“

XIX ОПШТИНСКИ СУСРЕТ РЕЦИТАТОРА

НАЈБОЉЕ
ДАНИЈЕЛА ПОПОВИЋ И МИЛЕНА МАРИЋ

У организацији Јавне установе „Музеји, галерије и библиотека“ 21. маја у Средњој школи „Данило Киш“ одржан је XIX Општински сусрет рецитатора на којему је учествовало 24 такмичара: 16 ученика основних школа „Стефан Митров Љубиша“ и „Мирко Срзентић“ и осам ученика Средње школе „Данило Киш“. У категорији до 15 година наступили су: Мирела Адровић, Светлана Антовић, Нина Јановић, Јасна Калуђеровић, Маја Лагатор, Наташа Лековић, Марија Манојловић, Милена Мартић, Душан Николић, Клаудија Патаки, Данијела Поповић, Јелена Поповић, Дорис Радић, Никола Трифуновић, Марија Томашевић и Сандра Чичаревић, а у категорији преко 15 година: Милена Марић, Сања Мршуга, Владимир Јелушић, Снежана Зеновић, Александра Крговић, Јелена Бубања, Маја Јовановић и Филип Јовићевић.

Њихове интерпретације оцењивао је жири у саставу: књижевник Бошко Богетић, председник, и чланови: Ксенија Драговић, наставник у пензији и Бранка Павловић, директор ЈУ Спомен дом „Црвена комуна“ у Петровцу. Најбољи рецитатори, по мишљењу жирија, у категорији ученика основних школа били су: Данијела Поповић, која је освојила V мјесто за интерпретацију пјесме Лазе Костића: „Santa Maria dela Salute“, Дорис Радић, II мјесто за интерпретацију пјесме Виктора Игоа: „Једне вечери док сам посматрао небо“ и Наташа Лековић, III мјесто за интерпретацију пјесме Мирослава Антића: „Тајна“. У конкуренцији ученика средње школе I мјесто је заслужено освојила Милена Марић својом убједљивом интерпретацијом фрагмента из романа Слободана Селенића „Убиство с предумишљајем“, показала је знатан степен умијећа и концентрације и с лакоћом испунила високе захтјеве које одабрани фрагменти пред рецитатора постављају, друго мјесто припало је Владимиру Јелушићу за интерпретацију пјесме Матије Бећковића „За тебе говорим“, а на трећем мјесту налази се Снежана Зеновић која је рецитовала пјесму Јована Дучића „Сунце“.

Првонаграђени такмичари из обје категорије стекли су право учешћа на XXIII Републичком сусрету рецитатора који ће се крајем маја одржати у Бару. Сви такмичари који су учествовали на Општинском сусрету награђени су од Народне библиотеке из Будве пригодном књигом.

Гости на XIX Општинском сусрету рецитатора били су ученици Музичке школе Будва и том приликом извели свој програм: Маја Јовић, клавир, Душан Николић, клавир, Јелена Бедовић, флаута, Петар Марковић, клавир, Стефан Дракуловић, гитара и Грана Ђикановић, клавир.

Драган Радуловић

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

FACT FOR LIVE ЗА МЛАДЕ И БУДУЋЕ МАЈКЕ

ДОЈИТИ ИЛИ НЕ?

На крају другог миленијума нове ере, на крају двадесетог вијека и спектакуларног развоја технике и информатике, нејвероватних промјена у начину живота, честог потискивања човјекове индивидуалности, поглед уназад озбиљно упозорава на неке грешке са могућим дугорочним посљедицама.

Потенцирање равноправности жене у друштву, инсистирање на изједначавању са мушкарцима у правима, па и обавезама, ван куће и породице, потиснуло је исконске и физиолошке предности жене која рађа, која доји своје дијете и која има круцијалну улогу за будући здрав развој младог организма.

Огромна запосленост и обавезе на радном мјесту, трка за статусом и богат-

ња неких традиционалних начина исхране у сарадњи са Уницефом, донијели су дугорочну стратегију подршке дојењу и заштити здравља жена, породиља, дојенчади и дјеце свијета.

Почетком маја 1997. године Савезни завод за здравствену заштиту, експерти Уницефа и Свјетске здравствене организације, одржали су семинар у Котору, на коме смо имали прилику да сазнамо нове истине о здрављу и прихватимо препоруке Свјетске здравствене организације, које су почеле да се примјењују у готово свим земљама свијета.

Износимо укратко садржај семинара и главне одреднице програма.

Дојење је незамењив начин којим се обезбјеђује идеална храна за здрав раст и развој вашег дјетета:

ПРЕДНОСТИ ДОЈЕЊА ЗА ЗДРАВЉЕ МАЈКЕ

Жене које доје смањују ризик од карцинома дојке до менауза и преко 50 одсто, за четвртину смањују ризик од карцинома јавника, остворено је двоструко рјеђе код жена које су у младости дојиле.

У току дојења мајка је у готово 98 одсто случајева заштићена од нове трудноће у првих шест мјесеци, а после тога у 96 одсто случајева. Дојењем се много лакше регулише тјелесна тежина мајке.

ством, истицање естетске компоненте и њено стављање у први план, те утицај разних феминистичких покрета које потенцирају неке мушке особине код жене, а потискују њену женственост и физиологију, довело је до врло драматичног пада natalитета у многим развијеним земљама свијета, и уз то лишило новорођено дијете дојења уз прераду сепарацију од мајке и готово „индустријски узгој“ младе генерације.

Посљедице су биле фразантне: Појавиле су се нове болести, психолошки проблеми, наркоманија, астма, алергије, отуђење, незадовољство...

Експерти Свјетске здравствене организације имајући реалну представу о погубним посљедицама технолошке револуције и напушта-

Мајчино млијеко је најбоља и најкомплетнија храна за дојенче, никакву другу храну, нити течност не треба додавати у прва четири, односно шест мјесеци живота.

Са дојењем се мора почети што прије, дијете се мора ставити на груди мајке одмах након порођаја, чак и после царског реза, чим се мајка пробуди од анестезије.

Раним стављањем на дојку повећава се излучивање млијека, јер се покрећу сложени физиолошки и хормонални процеси лактације.

Мајчино млијеко има значајна антибактеријска, антивирусна и антипаразитска својства.

Дојење има значајне протективне ефекте на здравље мајке.

Правилна исхрана и адекватан пораст тјелесне тежине мајке у трудноћи значајан је предуслов за успјешно дојење.

Далеко је адекватније да у току дојења мајка добија најквалитетнију храну коју ће млијеком пренијети дјетету, него да му се купују скупи мљечни препарати који никада не могу да замјене мајчино млијеко.

Практично, све жене могу да доје, врло су ријетки случајеви да млијека нема довољно, а још рјеђе болести које не дозвољавају дојење.

Пресудна је увијек прва седмица по рођењу бебе. Одмах по порођу мајка свих 24 сата мора бити са бебом и дојити и до 10 пута дневно, сваки пут када то беба тражи.

Прво млијеко по порођу, такозвани колострум, изузетно је хранљиво и има висок садржај протеина, витамина, а има изразита антиинфективна својства. И медицински радици у породици, и цијела породица при доласку у кућу, мора пружити емоционалну подршку мајци да доји.

При сваком храњењу дјетету треба понудити обије дојке, а оно ће само одредити колико ће сисати. Ако је поспано и слабо, дјетету треба помоћи да испразни дојку. Редовно пражњење дојки најбоље је стимуланс за боље лучење млијека. Болне дојке или рагаде на брадавицама нису разлог за прекид дојења, напротив, такве дојке морају се упорно празнити и на тај начин спријечити упалу и прекид дојења.

Никада не дозволити себи такав луксуз да без консултације са љекаром прекинете дојење. Давање неке друге врсте хране или пића дјетету до четири мјесеца старости повлачи ризик од појаве неких болести. У току дојења мајка не смије да пуши и да узима алкохол, а лијекове само уз консултацију са љекаром.

Колике су предности дојења за вашу бебу просудите сами након ових информација:

Дјеца која се доје најмање шест мјесеци изложена су двоструко мањем ризику од обољевања од малигних болести;

Дојенчад која су до другог мјесеца употребљавала кравље млијеко имају двоструко већи ризик да оболе од шећерне болести;

Дјеца на мајчином млијеку много рјеђе обољевају од астме и плућних болести;

Дјеца која се дуже доје показују боље резултате на тестовима интелектуалне способности;

Дјеца која се доје практично не могу бити малокрвна у првих 6 мјесеци;

Дјеца која се доје имају много рјеђе деформитете вилице;

Дјеца која се доје много рјеђе обољевају од тешког обољења мултиплекс склерозе;

Међу дјецом која се доје практично нема случајева целијакије и Кроне болести.

Дјеца која се доје изу-

зетно ријетко болују од пролива и паразитарних обољења. Уринарне инфекције пет пута су чешће код дјеце на вјештачкој исхрани. Међу дојеном дјецом упале средњег уха су готово ријеткост.

Наведене чињенице које су обзнанили експерти Свјетске здравствене организације довољан су разлог да се свака породица озбиљно замисли када мајка одлучи да прекине дојење прије шест мјесеци. Неки естетски разлози који многе младе мајке руководе да прекид дојења сачувају груди од деформитета нису рационални: сама трудноћа и хормони битно утичу на то много више него дојење.

Страх да беба недовољно напредује је безоснова. Сматра се даје пораст тежине у првом мјесецу чак и од пола килограма довољан да се настави са дојењем и да се прихрањивање одбаца. У случајевима када се беба ипак мора дохрањивати, онда то треба чинити искључиво кашичицом. Флашица би у првих шест мјесеци морала бити забрањен реквизит.

Не постоји ријетко и не-квалитетно мајчино млијеко, зато увијек питајте оне које су видјели хиљаде мајки, а са резервном послушајте савјете тетки и кузми које нису дојиле, а дијете им је било крупно и убојено.

Да ли знате да у Будви само 20% мајки доји?

Да ли знате да имамо 20% дјеце са астмом, а живимо у чистој незагађеној средини, да 20% дјеце у Будви има преухрањеност или плус дистрофију?

Да ли знате да велики број наших средњошколца и адолесцената има озбиљне емоционалне проблеме. Да ли знате да су нам алергијске болести у страховитом порасту. Ми не тврдимо да је мали проценат беба које се доје дипринио томе. Експерти свјетске здравствене организације износе непобитне чињенице. Морамо им вјеровати. За дјечу смо спремни дати све.

Никада не заборавимо: мајчино млијеко и мајчина љубав немају замјену.

Др Тадија Николић

SCI SHOP
BUDVA COMMERCE INTERNATIONAL

85310 BUDVA, Prva proleterska s 43/1, Tel.: 086/52-732; Tel/Fax: 086/51-705

SALONI NAMJEŠTAJA

Budva, Tržni centar, Tel. 086/51-883

Budva, Mediteranski sportski centar

Tivat, 21. novembar bb, Tel. 082/61-321, 61-735

- maloprodaja

- veliko prodaja

- inžinjering

- usluge

- prevoz robe trećim licima

Veliki izbor namještaja i roba za opremu domaćinstava i poslovnog prostora

КУТАК ЗА ПОЉОПРИВРЕДНИКЕ

ЗАШТИТА АГРУМА

Годишња производња плодова агрума у нас је око 3.000 тона са варирањем између 1.200 око 5.500 тона годишње. Овако велико варирање приноса условљено је од више фактора, од којих су међу најзначајнијим штете које настају од болести и штеточина чије присуство је видљиво (мање или више) сваке године.

Агруме нападају разне гљивичне болести (које долазе до изражаја нарочито у кишним годинама), затим бактерије, вируси и низ штеточина.

Од гљивичних болести најчешће штете наносе:

Гумоза агрума. - На нападнутој воћки кора пуца на кореновом врату, суши се и на том месту се појављује смолоточина.

У циљу спречавања појаве болести садити саднице калемљене на понцирису, воћке садити до испод спојног места, користити лакша (дренирана) земљишта, земљишта око стабла обрађивати пилиће 10 до 15 цм, а приликом ђубрења и наводњавања не дозволити да дођу у додир са деблом. Ако се примијете ране препоручује се квашење истих са 2% бордовском чорбом и прерађивање калем-воском.

Трулеж коријена. - Од ове болести трули коријен воћке, воћке слабо напредују и

рано умињавају. У циљу спречавања болести не садити агруме на крчевинама где су биле шуме, воћњаци и друго дрвеће док не прође 4 до 5 година и земља се очисти од остатака корења. Избегавати тешка, слабо пропусна и глиновита земљишта. Препоручује се дезинфекција земљишта сумпоругљеником чиме се ублажава и спречава напад трулежнице.

Чађавица. - Од ове болести воћке добијају чађаву превлаку на листу, младарима, гранама и цијелом стаблу.

Појављује се када је круна густа, влажна и нападнута штитастим и лисним вашима које луце медну росу.

Чађавица се спречава и сузбија његовањем круне правилном резидбом и уништавањем поменутих ваши и то зимским прскањем Галмином и сл. У току марта и априла Галпаром, Oleomecton, Фолитол уљем и сл., а у току лета користи фени-тротион, системни и сл.

Антракноза. - Ова болест напада слаба, изнурена и недовољно негована стабла, а манифестује се на лишћу,

гранчицама, цветовима и плодовима.

Препоручује се прскање стабала бордовском чорбом крајем зиме, скидање свих оболелих грана и боља исхрана и нега воћака.

Некроза агрума. - Ову болест изазива бактерија која напада лишће и гранчице. Лишће постаје мрко, увија се и суши. У циљу спречавања препоручује се прскање бордовском чорбом у јесен и почетком марта, затим скидање и спаљивање оболелих грана, као и појачана исхрана воћака, пре свега азотним ђубривом.

Вируси агрума. - У нас је откривена вирусна шупљикавост дрвета агрума на коју је мандарина највише осетљива, а промене се појављују у комбијалном слоју дрвета. Закржљалост стабла мандарине изазива закржљалост стабла, интернодије су кратке, а лист заде-

бљао и хлоритичан.

У циљу спречавања појаве вирусних обољења најважније је узимати здрав и контролисан садни материјал, уништавање коровских биљака, дезинфекција алата и уништавање лисних ваши и других штеточина.

Најзначајније штеточине агрума су:

Штитаста ваш. - Има више врста штитастих вашију које нападају агруме, већином су полифаге (нападају више врста воћака) и имају више генерација годишње. Сузбијају се редовним зимским прскањем и летњим прскањем инсектицидима наведених код болести чађавице.

Лисне ваши. - Агруме најчешће нападају зелене, а лимун црне лисне ваши. Оне сису сокове лишћа и младара који слабе, вену и савијају се. Лисне ваши се сузбијају прскањем инсектицидима наведених код ча-

ђавице.

Воћна мушица. - Напада пре свега агруме и брескву. Има више генерација годишње. Полаже јаја у плоду из којих се излже велики број првића који уништавају месо плода. Сузбија се прскањем када су плодови мали, а касије 2-3 пута на око 10-12 дана једним од инсектицида: Ultracid 40 WP, Basudin 40 WP, Lanate 40 WP.

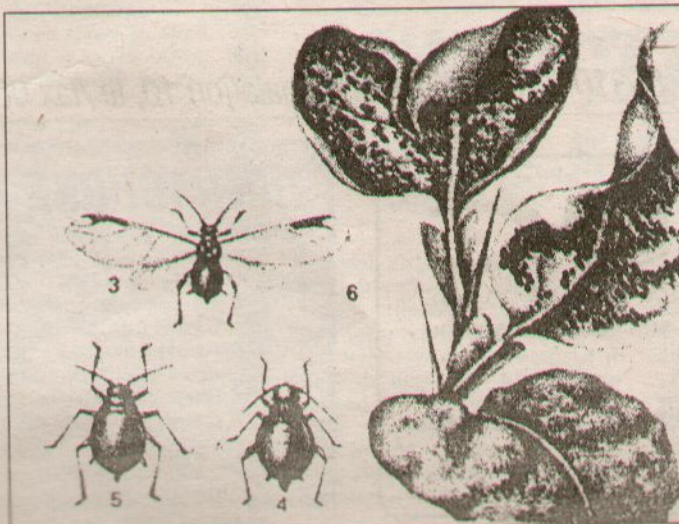
Гриње. - Праве штете деформациом лишћа младара, цветова и плодова. Има их неколико врста. Најзначајније су црвене гриње, рђасте гриње и гриње пунољака, које се најчешће јавља на лимуну.

Сузбијају се прскањем бијелим уљем и акарицидима: Omite 30 WP, Kelthane E и др.

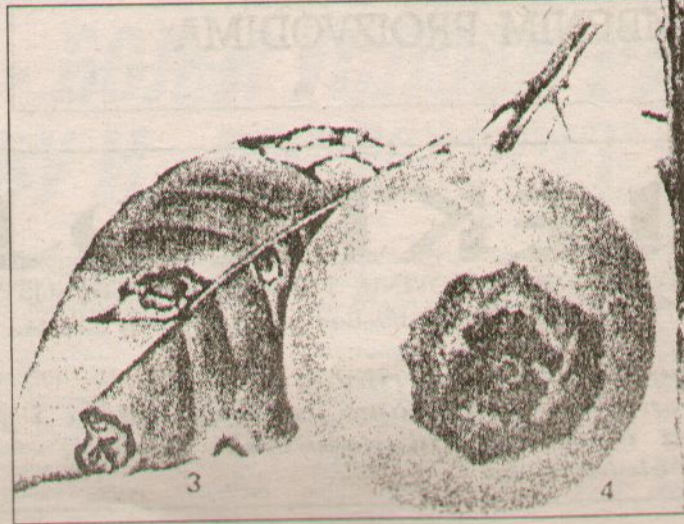
Нематоде. - У нас је позната нематода цитруса која живи и на корену винове лозе, јапанске јабуке и малине. Нападнуте воћке слабе, вену и лагано умињавају, јер им је корен резорен великим бројем гала. Сузбија се фуминацијом зараженог земљишта нематоцидима.

Поред наведених агрума нападају и други паразити и штеточине, који се у једној програмираној и интегралној заштити сузбијају. Увијек треба водити рачуна да се обезбједе каренца и избегне загађивање животне средине пестицидима, а да се спроведе економски оправдана заштита. Препоручујемо консултације са стручњацима и праћење литературе, јер се ради о врло сложеној агротехничкој мери. Ово важи и кад се ради о другим врстама воћака.

Јован Меденовић

ЛИСНЕ ВАШИ НА ЦИТРУСИМА: црна (3,4) и мрка (5,6)

АНТРАКНОЗА ЦИТРУСА

СПОРТ

ИЗМЕЋУ ДВА БРОЈА

Плеј-оф црногорске кошаркашке лиге: Приморка - Могрен 89:98; полуфинале Југотес Јединство - Могрен 82:72; Могрен - Јединство 79:74.

Друга савезна фудбалска лига - Запад: Искра - Могрен 0:1; Могрен - Рудар 0:1; Могрен - Сртид 0:1; Млади радник - Могрен 3:0; Могрен - Јавор 2:0.

Финале плеј-офа ватерполо првенства Југославије: Бечеј - Будванска ривијера 14:12; Будванска ривијера - Бечеј 7:6; Бечеј - Будванска ривијера 13:10.

Финале Купа Југославије у ватерполу: Будванска ривијера - Бечеј 12:6; Бечеј - Будванска ривијера 15:6.

Црногорска фудбалска лига: Петровац - Грбал 1:0; Гусиње - Петровац 2:0; Петровац - Комови 1:0; Ловћен - Петровац 3:1; Петровац - Рибница 2:0.

Црногорска лига малог фудбала: Електропривреда - ТВ Мајкић 6:0; ТВ Мајкић - Профилне ваљанице 6:8.

ТУРНИР „ТРОФЕЈ ЈУГОСЛАВИЈЕ“

НАЈБОЉИ „ПЛАВИ“ РУКОМЕТАШИ

Од 4. до 7. маја у дворани Медитеранског спортског центра одржан је рукометни турнир „Трофеј Југославије“ који је отворио **Божидар Ивановић**, министар спорта у Влади Републике Црне Горе и председник Организационог одбора турнира. У својој поздравној ријечи Ивановић је изразио задовољство што се по први пут ова међународна манифестација одржава у Будви, истакавши да је то, за пријестоницу црногорског туризма, добра прилика да се препоручи за организатора Медитеранских игара 2005. године. На крају свог обраћања црногорски министар спорта пожелио је југословенској репрезентацији успех на свјетском првенству у Јапану.

Прог дана турнира наши репрезентативци победили су представнике Туниса ре-

зултатом 34:24, да би своју успјешну игру наставили и следећег дана побједом над репрезентацијама Македоније 33:21 и Румуније 24:20. У последњем колу турнира „плави“ су савладали репрезентацију Алжира резултатом 31:20 и тако освојили прво мјесто и побједнички пехар. Друго мјесто освојила је репрезентација Румуније, а треће представници Алжира.

По завршетку финалне утакмице жири је прогласио најбоље такмичаре: **Драган Шкрбић** проглашен је за најбољег играча, **Румун Јанош Ливију**, по мишљењу жирија био је најбољи голман турнира, а **Драгош Добреску**, репрезентативац Румуније, је најбољи стрјелац са 24 гола.

Д.Р.

УСПЈЕСИ ОДБОЈКАША-ПИОНИРА

ДРУГИ У ЈУГОСЛАВИЈИ

У Обреновцу је од 18. до 20. априла одржан Први турнир пионирских репрезентација градова Југославије у одбојци на којему су наступиле 16 мушких и 16 женских екипа. Пионирска мушка екипа Будве освојила је друго мјесто побједивши тимове Крагујевца, Обреновца, Ђуприје и екипу „Партизана“ (све резултатом од 2:0), али је у финалу изгубила од прошлогодишњег првака „Црвене Звезде“ 3:0. Будванску одбојку на овом турниру представљали су: Небојша Јановић, Радомир Мијовић, Милош Маровић, Небојша Орлић, Данило Рашковић, Велиша Стаматовић, Милош Маровић, Небојша Орлић, Дани-

ло Рашковић, Велиша Стаматовић, Данило Бибин, Милорад Делић, Милош Марковић, Андрија Косовић, Јово Бајковић, Младен Матковић и Жељко Франета, а са играчима је у Обреновцу био и тренер прве пионирске екипе Владимир Стругар. За најперспективнијег играча проглашен је

Небојша Јановић. Пионери „Авале“ су били успјешни и на републичком првенству одржаном у Будви 28. априла, на којем су освојили прво мјесто. У одбојкашком клубу „Авала“ редовно тренира 120 пионира, са којима раде тренери: Владимир Стругар, Предраг Илић и Ђорђе Брајак.

ТЕНИС

„МОНТЕНЕГРО ОПЕН“-ВETERАНИ

Тениска сезона у Будви отворена је међународним турниром ветерана од 28. априла до 4. маја. Био је то први међународни ветерански турнир одржан у Југославији уврштен у свјетски тениски календар. Учествовало је 40 играча из Југославије, Румуније и Албаније, а играло се у двије категорије до 45, и преко 45 година. Прво мјесто у млађој категорији освојио је Новиков из Београда, док је у старијој категорији преко 45 година изненадио Шпиро Ненадовић из Херцег Новог. За Будву је веома успјешно наступио Мишко Рађеновић јер је у пару са Новиковим освојио прво мјесто, док је у појединачној конкуренцији и поред изванредне игре испао у првом колу.

Т.Н.

PROGRAM RADIO BUDVE

PONEDJELJAK:

07:30 JUTARNJI PROGRAM
11:00 HIT HOROSKOP
12:00 COUNTRY COUNTDOWN USA
14:00 KULTURNI MAGAZIN
16:00 SPORTSKA RAZGLEDNICA
17:30 BUDVANSKA HRONIKA
18:00 SPORTSKI VREMEPLOV

UTORAK:

07:30 JUTARNJI PROGRAM
11:00 HIT HOROSKOP
12:00 POP ART SAT
13:00 FIJAKER ZA DVOJE
14:15 E LIBRIS
16:00 RADIO ORDINACIJA
17:30 BUDVANSKA HRONIKA
18:00 PRONADI SEBE
19:00 ORIGINALI I OBRABE

SRIJEDA:

7:30 JUTARNJI PROGRAM
11:00 HIT HOROSKOP
12:00 SPORTSKA SRIJEDA
14:00 SPORT NE S
16:00 MUZIČKI RULET
17:30 BUDVANSKA HRONIKA
18:00 PLAVO

ČETVRTAK

07:30 JUTARNJI PROGRAM
11:00 HIT HOROSKOP
12:00 EKO OKO
13:30 PET PLUS
16:00 KOMERCIJALNI SAT
17:30 BUDVANSKA HRONIKA
18:00 NARODNA MUZIKA

PETAK:

07:30 JUTARNJI PROGRAM
11:00 HIT HOROSKOP

13:00 CARSTVO LJUBAVI

13:30 VO AGE
16:00 SPORT-MUZIKA
17:30 BUDVANSKA HRONIKA
18:00 OZON
19:00 ROCKTRON
20:00 NOĆNI EPRESS

SUBOTA:

07:30 JUTARNJI PROGRAM
11:00 TOP RAVANELLI
12:00 HIT HOROSKOP
12:30 ZVJEZDANI TRAC
13:45 IN AND OUT PART TIME
16:00 FONTANA ŽELJA
18:00 SPORTSKI KVIZ

NEDJELJA:

07:30 JUPI
08:30 KOMENTAR
09:30 TOP-CLASSIC
10:05 GRAD
10:55 VODIČ
11:00 DISCO PRESSING
13:00 CIT-PASSAGE
17:00 DOMENIKA OUT

MALI OGLASI:

10:15, 11:45, 15:15, 17:15, 19:45

NEDJELJOM:

10:45, 15:15, 19:45
VIJESTI SVAKIH SAT VREMENA
SUBOTOM I NEDJELJOM U 10, 15, 19
HIT DANA/NEDJELJE
POSLIJE VIJESTI
OD 20:00 DO 07:30
MUSIC NON-STOP

RESTORAN "GRBALJ"

Trg Sunca bb Budva Tel. 41-564, 51-344, 52-300

**SVI DOMAĆI SPECIJALITETI,
KASTRADINA,
BAKALAR,
SVE VRSTE RIBE,
JAGNJEĆE PEČENJE,
ROŠTILJ,
GOTOVA JELA ...**

SHAP INTERNATIONAL
EXPORT - IMPORT
85310 Budva, ul. Mediteranska 7, Yugoslavia
Tel. 086 51 513, Fax: 086 51 175

* AGENCIJSKI POSLOVI - PRIVATNI SMJEŠTAJ
* TRGOVINA NA VELIKO I MALO
PREHRAMBENIM PROIZVODIMA

BANEX

proizvodnja, export-import, inženjering, turizam i usluge

**SVE VRSTE GRAĐEVINSKIH POSLOVA
STANOVI ZA TRŽIŠTE
REKONSTRUKCIJE I ADAPTACIJE**

85310 BUDVA, Primorski bataljon 10, te./fax 086/ 52-790, tel. 51-764

ELEKTROJUG

PREDUZEĆE ZA TRGOVINU, TURIZAM, UGOSTITELJSTVO I USLUGE sa p.o.

Trg Sunca bb Budva, Tel. 41-564, 51-344, 52-300 Telefax: 52-300

- prodaja kompletnog elektromaterijala,
- izvođenje radova na trafostanicama, dalekovodima i javnim rasvjetama,
- polaganje kablova i svi elektroinstalaterski poslovi,
- brze intervencije električara

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

Оснивач листа Скупштина општине Будва. Издавач Јавно предузеће „Информативни центар“ Будва. Директор Душан Божовић. Главни и одговорни уредник Васо М. Станишић. Уређује Редакцијски колегијум: Васо М. Станишић, Саво Греговић, Луција Ђурашковић, Бошко Богетић и Драган Радловић. Штампана НЈП „Побједа“ Подгорица. Адреса „Приморске новине“ - Трг сунца 1, поштански фах 14, 85310 Будва. Телефон (086) 51-487 (редакција), 52-024 (општа служба), телефакс 52-024. Број жиро-рачуна 50710-603-5-2853 код НБЈ-30П Будва. Годинања претплата 40 динара, полугодишња 20.